

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	1876959.4029938.2793613
Nazwa dokumentu	prekonsultacje - pismo do przedstawicieli przedsiębiorców.pdf
Tytuł dokumentu	prekonsultacje - pismo do przedstawicieli przedsiębiorców
Sygnatura dokumentu	DLPC-V.4190.1.2021
Data dokumentu	2021-02-22
Skrót dokumentu	0FA06AB12CFD2266EAF87F31CBD4077BE3BDF379
Wersja dokumentu	1.7
Data podpisu	2021-02-22 15:24:05
Podpisane przez	ARTUR GRAJEWSKI Dyrektor - Sędzia
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego

EZD 3.100.1.1.17035

Data wydruku: 2021-02-23

Autor wydruku: Kulmińska Magdalena w zastępstwie za Sekretariat DLPC-V. (Specjalista)

U S T A W A

z dnia.....

o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1575) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 98¹ § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wysokość wynagrodzenia mediatora, w tym stałego mediatora, za prowadzenie postępowania mediacyjnego wszczętego na podstawie skierowania sądu, w tym w rodzinnym postępowaniu informacyjnym oraz za udział w spotkaniu informacyjnym, rodzinnym spotkaniu informacyjnym, a także zryczałtowane wydatki mediatora, w tym stałego mediatora, podlegające zwrotowi, biorąc pod uwagę rodzaj sprawy i wartość przedmiotu sporu, sprawny przebieg postępowania mediacyjnego oraz przedmiot rodzinnego postępowania informacyjnego, a także przeciętne koszty ponoszone przez mediatora oraz liczbę posiedzeń.”

2) w art. 183⁸:

a) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. W sprawach o zniesienie współwłasności, o dział spadku, o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, w sprawach gospodarczych oraz w sprawach z zakresu prawa pracy, przed pierwszym posiedzeniem wyznaczonym na rozprawę, Przewodniczący wzywa strony do udziału w spotkaniu informacyjnym dotyczącym polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji. Spotkanie informacyjne może prowadzić stały mediator.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego; ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny; ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych; ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych; ustawę z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy; ustawę z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników.

Spotkanie informacyjne może prowadzić również sędzia, referendarz sądowy, urzędnik sądowy, asystent sędziego.

b) dodaje się § 4¹ w brzmieniu:

„§ 4¹. W sprawach, w których wezwanie stron do udziału w spotkaniu informacyjnym nie jest obligatoryjne, przed pierwszym posiedzeniem wyznaczonym na rozprawę, Przewodniczący może wezwać strony do udziału w spotkaniu informacyjnym dotyczącym polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji. Przepis § 4 zdanie drugie stosuje się.”;

c) dodaje się § 4² w brzmieniu:

„§ 4². Strony mogą odmówić udziału w spotkaniu informacyjnym w przypadku, gdy przedstawią dokument poświadczający, że przed wszczęciem postępowania sądowego przystąpiły do mediacji, w której nie doszło do ugody, wystawiony przez mediatora, który prowadził mediację.”;

d) uchyla się § 5 art. 183⁸;

e) § 6 otrzymuje brzmienie:

„§ 6. Jeżeli strona bez uzasadnienia nie stawi się na spotkanie informacyjne, sąd obciąża ją kosztami nakazanego stawiennictwa poniesionymi przez stronę przeciwną.”

3) w art. 183⁹ § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli strony nie dokonały wyboru osoby mediatora, sąd, kierując strony do mediacji, kieruje się specjalizacją mediatorów, wyznacza mediatora mającego odpowiednią wiedzę i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji w sprawach danego rodzaju, biorąc pod uwagę w pierwszej kolejności stałych mediatorów. Stały mediator może organizować i prowadzić spotkania informacyjne poza budynkiem sądu. Spotkania informacyjne w budynku sądu odbywają się w godzinach urzędowania sądu, chyba że prezes sądu zarządzi inaczej.”

4) w art. 183¹⁰ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przewodniczący wyznacza termin rozprawy równocześnie ze skierowaniem stron do mediacji.”

5) w art. 183¹⁴ § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli zawarto ugodę przed mediatorem, sąd, o którym mowa w art. 183¹³, niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni, przeprowadza postępowanie co do zatwierdzenia ugody zawartej przed mediatorem”.

6) dodaje się art. 458^{3a} w brzmieniu:

„Do pozwu należy dołączyć dokument poświadczający, że przed wszczęciem postępowania sądowego strony przystąpiły do mediacji, w której nie doszło do ugody, wystawione przez mediatora, który prowadził mediację. Przepis art. 130 stosuje się.”

7) dodaje się art. 477^{1c} w brzmieniu:

„Do pozwu należy dołączyć dokument poświadczający, że przed wszczęciem postępowania sądowego strony przystąpiły do mediacji, w której nie doszło do ugody, wystawione przez mediatora, który prowadził mediację. Przepis art. 130 stosuje się.”

Art. 2. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1740) wprowadza się następujące zmiany:

1) dodaje się art. 396¹ w brzmieniu:

„1. Umowa między przedsiębiorcami powinna zawierać postanowienie, że w przypadku zaistnienia pomiędzy nimi sporu dotyczącego zawartej umowy lub pozostałego w związku z nią, przed skierowaniem sprawy na drogę sądową, podejmą próbę rozwiązania sporu poprzez mediację.

2. Mediacja będzie prowadzona przez mediatora wskazanego przez strony. W umowie strony określą sposób wyboru mediatora.”

Art. 3. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 755) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 ust. 1 dodaje się pkt 12 w brzmieniu:

„ust. 1 pkt 12) koszty przeprowadzenia spotkania informacyjnego oraz rodzinnego spotkania informacyjnego”.

2) w art. 79 ust. 1 pkt 2) dodaje się lit. e) o następującym brzmieniu:

„ust. 1 pkt 2) lit. e) pisma wszczynającego postępowanie w drugiej instancji oraz od pisma wszczynającego postępowanie w pierwszej instancji, jeżeli w toku postępowania sądowego zawarto ugodę przed mediatorem po rozpoczęciu rozprawy.”

3) w art. 83:

a) dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do wydatków związanych z przeprowadzeniem spotkania informacyjnego oraz rodzinnego spotkania informacyjnego.

b) dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Przepis ust. 2 nie stosuje się, jeżeli w toku postępowania sądowego zawarto ugodę przed mediatorem.”

Art. 4. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2072) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 16a § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W sądzie okręgowym działa koordynator do spraw mediacji, który:

- 1) wykonuje działania na rzecz rozwoju i promocji mediacji na obszarze właściwości danego sądu okręgowego;
- 2) wspomaga koordynatora do spraw mediacji w sądzie rejonowym w realizacji jego zadań;
- 3) zapewnia sprawną komunikację pomiędzy sędziami i mediatorami oraz stałymi mediatorami;
- 4) współpracuje z sędziami referentami oraz z mediatorami przy organizowaniu spotkań informacyjnych, w szczególności:
 - a) koordynuje spotkania informacyjne w sprawach prowadzonych przez różnych sędziów referentów;
 - b) przygotowuje harmonogram spotkań informacyjnych;
 - d) może sporządzać notatki ze spotkań informacyjnych.”

2) w art. 16a § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Koordynator do spraw mediacji w sądzie okręgowym:

- 1) organizuje we współpracy z koordynatorem do spraw mediacji w sądzie rejonowym, co najmniej raz w roku, spotkania z przewodniczącymi wydziałów sądów danego okręgu, dotyczące w szczególności omawiania wyników spraw kierowanych do mediacji oraz wymiany dobrych praktyk;
 - 2) sporządza i przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości sprawozdanie ze spotkania z przewodniczącymi wydziałów sądów danego okręgu, w którym wskaże podjęte działania oraz dobre praktyki w celu zwiększenia ilości spraw kierowanych do mediacji;
 - 3) przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości sprawozdanie ze spotkania z przewodniczącymi wydziałów sądów danego okręgu, w terminie miesiąca od dnia tego spotkania.”
- 3) w art. 16a § 3 otrzymuje brzmienie:
- „§ 3. Koordynatora do spraw mediacji powołuje prezes sądu okręgowego w drodze zarządzenia, spośród sędziów sądu okręgowego, wyróżniających się doświadczeniem i zaangażowaniem w działaniach na rzecz mediacji i pozostałych metod pozasądowego rozwiązywania sporów.”
- 4) w art. 16a dodaje się § 4 w brzmieniu:
- „§ 4. Koordynatorowi do spraw mediacji w sądzie okręgowym udostępnia się akta sądowe w celu wykonywania przez niego zadań, o których mowa w § 1.”
- 5) dodaje się art. 16aa w brzmieniu:
- „§ 1. W sądzie rejonowym działa koordynator do spraw mediacji, który:
- 1) wykonuje działania na rzecz rozwoju i promocji mediacji na obszarze właściwości danego sądu rejonowego;
 - 2) wspomaga koordynatora do spraw mediacji w sądzie okręgowym w realizacji jego zadań;
 - 3) zapewnia sprawną komunikację pomiędzy sędziami i mediatorami oraz stałymi mediatorami;
 - 4) współpracuje z sędziami referentami oraz z mediatorami przy organizowaniu spotkań informacyjnych, w szczególności:
 - a. koordynuje spotkania informacyjne w sprawach prowadzonych przez różnych sędziów referentów;

- b. przygotowuje harmonogram spotkań informacyjnych;
- c. może sporządzać notatki ze spotkań informacyjnych.

§ 2. Koordynatorowi do spraw mediacji w sądzie rejonowym udostępnia się akta sądowe w celu wykonywania przez niego zadań, o których mowa w § 1.

§ 3. Koordynatora do spraw mediacji powołuje prezes sądu rejonowego w drodze zarządzenia, spośród sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych tego sądu wyróżniających się doświadczeniem i zaangażowaniem w działaniach na rzecz mediacji i pozostałych metod pozasądowego rozwiązywania sporów. Prezes sądu rejonowego, w porozumieniu z koordynatorem do spraw mediacji w sądzie okręgowym, może ustalić liczbę koordynatorów do spraw mediacji w sądzie rejonowym.

Art. 5. W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1320) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 29:

a) w § 1 dodaje się pkt 6) w brzmieniu:

„§ 1 pkt 6) sposoby rozwiązywania konfliktów dotyczących umowy o pracę lub pozostających w związku z nią, z uwzględnieniem mediacji”.

b) dodaje się § 1² w brzmieniu:

„1. Umowa o pracę powinna zawierać postanowienie, że w przypadku zaistnienia sporu dotyczącego zawartej umowy lub pozostającego w związku z nią, przed skierowaniem sprawy na drogę sądową, podejmą próbę rozwiązania sporu poprzez mediację.

2. Mediacja będzie prowadzona przez mediatora wskazanego przez strony. W umowie o pracę strony określą sposób wyboru mediatora.”

c) w art. 242:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pracownik może dochodzić swych roszczeń ze stosunku pracy na drodze sądowej, po uprzednim podjęciu próby rozwiązania sporu poprzez mediację.”

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przed skierowaniem sprawy na drogę sądową pracownik może, alternatywnie do rozwiązania sporu poprzez mediację, żądać wszczęcia postępowania pojednawczego przed komisją pojednawczą.”

Art. 6. W ustawie z dnia 13 marca 2003 roku (t.j. Dz.U. z 2018 r. poz. 1969) o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„ust. 1. Pracodawca jest obowiązany skonsultować zamiar przeprowadzenia grupowego zwolnienia z zakładowymi organizacjami związkowymi działającymi u tego pracodawcy, przy udziale mediatora.”

Uzasadnienie

Zwiększenie roli mediacji, jako polubownej metody rozwiązywania sporów, cechującej się szybkością, poufnością i niskimi kosztami dla stron wymaga szerszego wprowadzenia tej instytucji do procedury cywilnej.

Art. 1. Zmiany w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego

Projektowane zmiany przyczynią się do usprawnienia i przyspieszenia procesu kierowania spraw do mediacji, zwiększenia liczby spraw kierowanych do mediacji oraz skrócenia czasu postępowań sądowych. Obecnie funkcjonujące spotkania informacyjne stanowią wyraz łatwego i szybkiego dostępu obywateli do wymiaru sprawiedliwości, zachęcają do korzystania z mediacji i stanowią odpowiedź na potrzebę edukowania stron postępowania w zakresie umiejętności negocjowania i mediacji oraz myślenia w sposób koncyliacyjny.

Spotkanie informacyjne stanowi dodatkową formę zachęcania do mediacji poprzez informowanie o możliwościach i korzyściach związanych z mediacją. Sposób przeprowadzania spotkań informacyjnych może być zróżnicowany i zależeć od indywidualnych możliwości organizacyjnych w poszczególnych sądach. Z dotychczasowej praktyki spotkań informacyjnych w sądach wynika, że w niektórych sprawach, pomimo, że początkowo strony nie wyraziły zgody na mediację, na późniejszym etapie postępowania występowały z wnioskiem o skierowanie do mediacji.

Spotkanie informacyjne, czas poświęcony na zapoznanie stron z mediacją oraz wyjaśnienie stronom zasad i istoty mediacji, pozwala im na podjęcie świadomej decyzji o skorzystaniu z dobrodziejstw mediacji i podjęciu próby wspólnego wypracowania i znalezienia rozwiązania sporu. Nawet w sytuacji gdy strony początkowo nie wyrażą zgody na skierowanie do mediacji, często zmieniają swoją decyzję na późniejszym etapie postępowania i wnoszą o mediację, bądź też składają propozycję ugodowego zakończenia sprawy.

Wprowadzenie do procedury cywilnej rodzinnego postępowania informacyjnego oraz określenie katalogu spraw, w których sąd obligatoryjnie będzie kierować strony na spotkanie informacyjne wymaga modyfikacji treści art. 98¹ § 4 k.p.c. Wskazany przepis zawiera upoważnienie ustawowe, na mocy którego wprowadzono przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 listopada 2005 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu cywilnym, regulujące kwestie

wynagrodzenia mediatora za mediację prowadzoną na podstawie skierowania w postępowaniu cywilnym.

Proponowane zmiany zakładają modyfikację treści art. 98¹ § 4 k.p.c. poprzez doprecyzowanie, iż w rozporządzeniu zostanie określona wysokość wynagrodzenia mediatora, w tym stałego mediatora, za prowadzenie postępowania mediacyjnego wszczętego na podstawie skierowania sądu, w tym w rodzinnym postępowaniu informacyjnym oraz za udział w spotkaniu informacyjnym oraz rodzinnym spotkaniu informacyjnym. Jednocześnie należy doprecyzować, iż w rozporządzeniu określone zostaną zryczałtowane wydatki mediatora, w tym stałego mediatora, podlegające zwrotowi biorąc pod uwagę rodzaj sprawy i wartość przedmiotu sporu, sprawny przebieg postępowania mediacyjnego oraz przedmiot rodzinnego postępowania informacyjnego, a także przeciętne koszty ponoszone przez mediatora oraz liczbę posiedzeń.

Obecnie obowiązujące uregulowania przyznające sądowi możliwość skierowania sprawy na spotkanie informacyjne wymagają wzmocnienia poprzez wprowadzenie obowiązkowego udziału stron w spotkaniu informacyjnym w niektórych kategoriach spraw. Do tych kategorii spraw należą sprawy, których wpływ do sądów każdego roku jest znaczny, a jednocześnie ich zakres przedmiotowy pozwala na rozwiązywanie ich w drodze mediacji. Tym samym projektowana zmiana zakłada wprowadzenie obowiązku udziału stron w spotkaniu informacyjnym dotyczącym polubownych metod rozwiązywania sporów, a w szczególności mediacji w sprawach: o zniesienie współwłasności; o dział spadku; o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami; w sprawach gospodarczych oraz w sprawach z zakresu prawa pracy. Spotkanie informacyjne może prowadzić stały mediator. Spotkanie informacyjne może prowadzić również sędzia, referendarz sądowy, urzędnik sądowy, asystent sędziego (proj. art. 183⁸ § 4 k.p.c.).

Wprowadzenie obowiązku uczestnictwa w spotkaniu informacyjnym z jednej strony umożliwi uczestnikom postępowania podjęcie realnej próby rozwiązania sporu w drodze zawarcia porozumienia, z drugiej zaś strony pozwoli im na podjęcie świadomej decyzji o podjęciu mediacji albo rezygnacji z postępowania mediacyjnego. Takie rozwiązanie zagwarantuje zachowanie zasady dobrowolności mediacji, a jednocześnie pozwoli na szersze zapoznanie stron postępowania z możliwością ugodowego zakończenia sporu, czy nawet zawarcia porozumienia w zakresie głównych kwestii spornych (np. w odniesieniu do podziału składników majątku dorobkowego), co samo w sobie przyspieszy rozstrzygnięcie sprawy przez sąd. Koszty spotkania informacyjnego będzie ponosić Skarb Państwa.

Aby zapewnić spójność regulacji należy - w art. art. 183⁸ § 4¹ k.p.c., zgodnie z którym przed pierwszym posiedzeniem wyznaczonym na rozprawę, przewodniczący może wezwać strony do udziału w spotkaniu informacyjnym dotyczącym polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji – wprowadzić odpowiednią zmianę akcentującą, iż możliwość ta dotyczy tych spraw w których wezwanie stron do udziału w spotkaniu informacyjnym nie jest obligatoryjne.

W celu wzmocnienia roli mediacji, a jednocześnie pozostawienia stronom wyboru w zakresie uczestnictwa w spotkaniu informacyjnym projektowane zmiany zakładają możliwość odmowy udziału stron w spotkaniu informacyjnym pod warunkiem przedstawienia dokumentu poświadczającego, iż przed wszczęciem postępowania sądowego strony przystąpiły do mediacji, w której nie doszło do ugody, wystawionego przez mediatora, który prowadził mediację. (proj. art. 183⁸ § 4² k.p.c.).

Z uwagi na projektowane zmiany w zakresie spotkań informacyjnych nie będzie już konieczności dokonywania przez przewodniczącego oceny, czy skierować strony do mediacji, przed pierwszym posiedzeniem wyznaczonym na rozprawę. Wobec czego ta regulacja ulegnie uchyleniu (uchylenie § 5 art. 183⁸ k.p.c.).

Aby zdyscyplinować strony i jednocześnie zwiększyć istotność spotkania informacyjnego w percepcji stron projektowane zmiany zakładają obligatoryjne obciążenie strony, która bez uzasadnienia nie stawia się na spotkanie informacyjne, kosztami nakazanego stawiennictwa poniesionymi przez stronę przeciwną. Regulacja ta odnosi się do nielojalnego zachowania strony, która odstępuje od uczestniczenia w spotkaniu informacyjnym bez uzasadnienia. Obecna możliwość obciążenia strony kosztami w takiej sytuacji nie jest wystarczająco mobilizująca dla stron, wprowadzenie obligatoryjnego obciążenia kosztami powinno wpłynąć na zwiększenie liczby spotkań informacyjnych zakończonych stawiennictwem wszystkich stron i realnym zwiększeniem możliwości ugodowego zakończenia sporu (art. 183⁸ § 6 k.p.c.).

W ramach prowadzenia mediacji, wyraźnie zarysowuje się trend do coraz większej specjalizacji mediatorów, którzy prowadzą np. tylko mediacje cywilne, czy nawet tylko rodzinne. Mając na uwadze tę okoliczność zasadne wydaje się wprowadzenie zmiany, zgodnie z którą sąd kierując strony do mediacji, będzie kierować się specjalizacją mediatorów (z uwzględnieniem dotychczasowych przesłanek, tj. odpowiedniej wiedzy i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji w sprawach danego rodzaju). Stały mediator może prowadzić i organizować spotkania

informacyjne poza budynkiem sądu. Spotkania informacyjne w budynku sądu odbywają się w godzinach urzędowania sądu, chyba że prezes sądu zarządzi inaczej (art. 183⁹ § 1 k.p.c.).

Projektowane zmiany zakładają również wprowadzenie rozwiązania polegającego na równoczesnym skierowaniu stron do mediacji z zarządzeniem pierwszego posiedzenia wyznaczonego na rozprawę, co w zamyśle powinno zdecydowanie i istotnie przyspieszyć postępowanie sądowe, a także pozwolić na efektywne wykorzystanie czasu pomiędzy zarządzeniem o wyznaczeniu pierwszego posiedzenia wyznaczonego na rozprawę a terminem rozprawy, tj. etapu oczekiwania na pierwsze posiedzenie, w którym zwykle nie są podejmowane czynności zmierzające do merytorycznego rozpoznania sprawy. (art. 183¹⁰ § 2 k.p.c.).

Powyższe rozwiązanie umożliwi stronom podjęcie próby osiągnięcia porozumienia jeszcze przed terminem pierwszej rozprawy i jednocześnie nie spowoduje wydłużenia okresu oczekiwania na pierwszą rozprawę. Analogiczne rozwiązanie określone jako „mediation as accelerator” wprowadzone zostało w Holandii w czasie kryzysu związanego z Covid-19, a polegające na skierowaniu stron do mediacji na wczesnym etapie konfliktu w okresie oczekiwania na pierwszą rozprawę. W Holandii okres oczekiwania na pierwszy termin rozprawy po złożeniu pozwu wynosi 7 tygodni. W czasie pandemii wprowadzono rozwiązanie, zgodnie z którym, po wniesieniu pozwu strony są kierowane do mediacji, której czas trwania wynosi maksymalnie 6 tygodni, a zatem tyle ile wynosi okres oczekiwania na termin pierwszej rozprawy. Termin pierwszej rozprawy wyznaczony jest w 7 tygodniu po złożeniu pozwu. Dzięki takiemu rozwiązaniu strony nie boją się, że w przypadku skierowania do mediacji okres oczekiwania na termin pierwszej rozprawy wydłuży się.

Mediacja jako „przyspieszacz” stymuluje proces i pozwala na efektywne wykorzystanie czasu pomiędzy złożeniem pozwu i pierwszą rozprawą, w którym w sprawie nic się nie dzieje. Rozwiązanie to ułatwia stronom komunikację i umożliwia podjęcie próby wypracowania porozumienia oraz rozwiązania sporu w drodze ugody zawartej przed mediatorem już na wczesnym etapie postępowania.

Obecnie sąd zatwierdza ugody zawartą przed mediatorem na wniosek strony. Powyższe rozwiązanie wydłuża czas potrzebny do sprawnego zatwierdzenia ugody i nakłada na stronę dodatkowy obowiązek (złożenie wniosku). Jednocześnie wprowadza to wątpliwości interpretacyjne z uwagi na brzmienie art. 183¹² § 2¹ k.p.c. zgodnie z którym, przez podpisanie ugody strony wyrażają zgodę na wystąpienie do sądu z wnioskiem o jej zatwierdzenie, o czym

mediator informuje strony. Zatem aby wyeliminować pojawiające się wątpliwości interpretacyjne oraz usprawnić przebieg postępowań projektowane zmiany zakładają zatwierdzenie ugody przez sąd niezwłocznie po jej zawarciu przed mediatorem, nie później niż w terminie 30 dni, bez konieczności składania odrębnego wniosku o zatwierdzenie przez stronę (183¹⁴ § 1 k.p.c.).

Obecnie funkcjonujący obowiązek wskazywania w pozwie informacji, czy strony podjęły próbę mediacji lub innego pozasądowego sposobu rozwiązania sporu, a w przypadku gdy takich prób nie podjęto, wyjaśnienie przyczyn ich niepodjęcia, jest niewystarczający. Strony w sporach gospodarczych jako wykazanie próby polubownego zakończenia sporu traktują obecnie przedsądowe wezwania do zapłaty. Takie postępowanie stoi w sprzeczności z *ratio legis* obecnego rozwiązania prawnego, które staje się w ten sposób iluzoryczne. Aby zapobiegać tego typu praktykom i skłonić strony do realnych działań na rzecz rozwiązywania wzajemnych sporów, w postępowaniach gospodarczych, przewiduje się wprowadzenie obowiązku dołączania do pozwu dokumentu poświadczającego, że przed wszczęciem postępowania sądowego strony przystąpiły do mediacji, w której nie doszło do ugody. Dokument poświadczający wystawiany będzie przez mediatora, który prowadził mediację (proj. art. 458^{3a} k.p.c.). Przepis art. 130 stosuje się.

Takie rozwiązanie skłoni strony do rzeczywistego podjęcia działań zmierzających do rozwiązania konfliktu przed wystąpieniem na drogę sądową. Wydaje się bowiem, że istniejące mechanizmy nie skłaniają stron do skorzystania z mediacji w wystarczającym stopniu, wobec czego strony nie mając alternatywy dającej przestrzeń do podjęcia rozmów na „neutralnym gruncie” i nie widząc innego wyjścia, decydują się na drogę postępowania sądowego. Wprowadzenie obowiązku przystąpienia do mediacji pozwoli wpłynąć na sposób postrzegania konfliktów przez strony i zmianę podejścia do wzajemnych stosunków. Strony będą bowiem mieć świadomość, iż wzajemne spory będą musiały wpięrow spróbować rozwiązać poprzez rozmowę i wzajemne ustępstwa, a dopiero w przypadku dalszego braku porozumienia będą mogły zwrócić się do sądu.

Tożsama regulacja zostanie wprowadzona w przepisie procedury cywilnej odnoszącym się do spraw z zakresu prawa pracy. Projektowane zmiany mają na celu wypracowanie metod rozwiązywania konfliktów w środowisku pracowniczym, bez nadmiernego angażowania wymiaru sprawiedliwości. Powyższe stanowi urzeczywistnienie postulatów środowiska mediacyjnego, aby popularyzować mediację wśród pracodawców i pracowników, ponieważ może ona pozwolić m.in. na uniknięcie stresu związanego z postępowaniem sądowym. Tym

samym w sprawach z zakresu prawa pracy strona wnosząca pozew zobowiązania będzie do dołączenia dokumentu poświadczającego, że przed wszczęciem postępowania sądowego strony przystąpiły do mediacji, w której nie doszło do ugody, wystawionego przez mediatora, który prowadził mediację (proj. art. 477^{1c} k.p.c.). Przepis art. 130 stosuje się.

Art. 2. Zmiany w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny

W ocenie Ministerstwa Gospodarki jedną z przyczyn niskiej konkurencyjności polskiej gospodarki jest zbyt długie i kosztowne dochodzenie przez przedsiębiorców praw i należności w obrocie gospodarczym, stanowiące barierę dla rozwoju przedsiębiorczości. Problem ten jest wskazywany zarówno przez przedsiębiorstwa, jak i organizacje międzynarodowe oceniające warunki funkcjonowania przedsiębiorstw w różnych krajach. Przewlekłość postępowania jest jedną z głównych przyczyn dalekiej pozycji zajmowanej przez Polskę w rankingu *Doing Business*, przygotowanym przez Bank Światowy.

Jednym z powodów takiego stanu jest niewielkie wykorzystanie przez przedsiębiorców alternatywnych dla sądów powszechnych metod rozwiązywania sporów, takich jak mediacja i arbitraż. Dlatego też zmiany przepisów dot. mediacji w sprawach gospodarczych są zasadne.

Przedsiębiorcy, jako profesjonaliści zdają sobie sprawę z możliwości powstania sporów podczas wykonywania umów, dlatego dobrą praktyką jest zawieranie odpowiednich klauzul mediacyjnych. Spory to stały element prowadzenia działalności gospodarczej. Obligatoryjna klauzula dotycząca mediacji w sporach między przedsiębiorcami pozwoli, zwłaszcza tym mniej doświadczonym i mniejszym podmiotom gospodarczym, czuć się pewniej w relacjach z większymi podmiotami na rynku, które mogłyby wykorzystać swoją pozycję i wymusić niekorzystne dla drugiej strony warunki. Ta regulacja to nie tylko możliwość uniknięcia długiego postępowania sądowego, ale także wzmocnienie małych i średnich przedsiębiorstw, które chcą się rozwijać i współpracować z większymi podmiotami. (proj. art. 396¹ k.p.c).

Wprowadzenie klauzul mediacyjnych w umowach gospodarczych nie będzie przy tym stanowić ograniczenia prawa do sądu. Obecnie strona zobowiązana jest poinformować w treści pozwu, czy strony podjęły próbę mediacji lub innego pozasądowego sposobu rozwiązania sporu, a w przypadku gdy takich prób nie podjęto, wyjaśnić przyczyn ich niepodjęcia. Projektowana zmiana w postaci klauzul mediacyjnych wzmocni rolę postępowań polubownych – strony, które nie rozwiążą sporu polubownie – będą mogły skierować się na drogę postępowania sądowego. Rozwiązanie to koresponduje również z projektowaną zmianą przewidującą, iż w sprawach gospodarczych strony będą zobowiązane dołączyć do pozwu

dokument poświadczający, że przed wszczęciem postępowania sądowego strony przystąpiły do mediacji, w której nie doszło do ugody. Dokument poświadczający będzie wystawiał mediator.

Klauzule mediacyjne w umowach gospodarczych nie naruszają zasady swobody umów, zgodnie z którą strony są uprawnione ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Powszechnie przyjmuje się, że sam fakt poddania sporu pod rozstrzygnięcie sądu polubownego (w projektowanych zmianach – poprzez podjęcie próby rozwiązania sporu poprzez mediację) nie może stanowić o sprzeczności takiej umowy z zasadami współżycia społecznego, skoro taki sposób rozstrzygania sporów jest dopuszczony przez prawo. Jednocześnie należy zasygnalizować, iż polubowne metody rozstrzygania sporów są często szybsze i tańsze, a przez to znacznie korzystniejsze dla stron prowadzących działalność gospodarczą.

Art. 3. Zmiany w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

Z uwagi na proponowane zmiany w zakresie obligatoryjnych spotkań informacyjnych w wybranych kategoriach spraw oraz rodzinne spotkania informacyjne konieczne jest również uwzględnienie w katalogu wydatków skarbu państwa kosztów przeprowadzenia spotkania informacyjnego oraz rodzinnego spotkania informacyjnego (proj. art. 5 ust. 1 pkt 12 u.k.s.c.).

W projekcie proponuje się również zmianę art. 79 ust. 1 u.k.s.c. albowiem obecna treść przepisu zawiera lukę prawną, gdyż nie przewiduje zwrotu stronie opłaty od pisma wszczynającego postępowanie w drugiej instancji, jeżeli w toku postępowania sądowego zawarto ugodę przed mediatorem po rozpoczęciu rozprawy. Uszczegółowienie przepisu wyeliminuje dotychczasowe rozbieżności interpretacyjne i wprost zagwarantuje stronie zwrot opłaty od pisma wszczynającego postępowanie w drugiej instancji oraz od pisma wszczynającego postępowanie w pierwszej instancji, jeżeli w toku postępowania zawarto ugodę.

Zasadą jest, że jeżeli przepisy ustawy przewidują obowiązek działania i dokonywania czynności połączonej z wydatkami z urzędu, to sąd zarządza wykonanie tej czynności, a kwotę potrzebną na ich pokrycie wykląda tymczasowo Skarb Państwa. Regulacja ta wymaga rozszerzenia poprzez wskazanie, iż stosuje się ją odpowiednio do wydatków związanych z przeprowadzeniem spotkania informacyjnego oraz rodzinnego spotkania informacyjnego (proj. art. 83 ust. 1a). Jednocześnie mając na uwadze, iż w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach, stosując

odpowiednio przepisy art. 113 – regulację tę należy wyłączyć w sytuacjach, gdy w toku postępowania sądowego zawarta zostanie ugoda przed mediatorem (proj. art. 83 ust. 2a).

Art. 4. Zmiany w ustawie z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych

Z doświadczenia państw, w których mediacja jest powszechnie stosowana wynika, że proces popularyzacji mediacji, podnoszenia świadomości społeczeństwa na temat mediacji oraz zachęcania sędziów do kierowania spraw do mediacji był długotrwały.

Analizując przypadki poszczególnych krajów należy stwierdzić, że ważnym impulsem w rozwoju mediacji i zaaprobowania tej metody rozwiązywania sporów przez środowiska sędziowskie oraz prawnicze była za każdym razem interwencja państwa. Przykładem takiego działania jest uchwalony przez Kongres Stanów Zjednoczonych Alternative Dispute Resolution Act 1998 – ustawa nakazująca sądom stanowym ustanowienie na ich obszarze działania własnych programów stosowania mediacji. Dotyczyło to mediacji w ramach procedur sądowych. Innym z kolei przykładem jest Irlandia, w której w 2017 roku wprowadzono Mediation Act. Niechętne początkowo środowiska prawnicze stopniowo zaczęły przekonywać się do stosowania mediacji, jako sposobu rozwiązania sporów.

Biorąc pod uwagę doświadczenia tych państw można oczekiwać, że zmiany zaproponowane w polskim prawie zaowocują w niedalekiej przyszłości wzrostem popularności mediacji. Rozszerzenie i skonkretyzowanie katalogu zadań koordynatorów ds. mediacji w sądach okręgowych, powołanie sędziów koordynatorów ds. mediacji w strukturze sądów rejonowych oraz umożliwienie powołania przez prezesa sądu rejonowego koordynatora ds. mediacji spośród sędziów sądu rejonowego, asesorów sądowych lub referendarzy sądowych ma ogromne znaczenie dla rozwoju mediacji.

Proponowany katalog zadań koordynatorów ds. mediacji w strukturze sądów rejonowych i okręgowych pozwoli na podejmowanie skutecznych działań w celu zwiększenia liczby spraw kierowanych do mediacji. Umocowanie sędziów koordynatorów ds. mediacji w strukturze sądów rejonowych oraz rozszerzenie i skonkretyzowanie katalogu zadań koordynatorów ds. mediacji w sądach okręgowych pomoże sprostać wyzwaniom jakie niesie ze sobą nowa sytuacja związana z epidemią oraz konieczność ograniczania negatywnych skutków spowodowanych przez epidemię Covid-19 w funkcjonowaniu sądów.

Proponowane rozwiązania są niezbędnym elementem działań w procesie popularyzacji mediacji, podnoszenia świadomości społeczeństwa na temat mediacji i mediacji online oraz zachęcania sędziów do kierowania spraw do mediacji.

Koordynatorzy do spraw mediacji w sądach okręgowych

Koordynatorzy ds. mediacji w sądach powszechnych zostali nieformalnie powołani w 2010 roku w sądach okręgowych, w sądach apelacyjnych (Gdańsk, Kraków, Lublin, Łódź, Poznań, Rzeszów, Szczecin i Wrocław) oraz w sądach rejonowych (okręgach sądów okręgowych w Kaliszu, Lublinie, Nowym Sączu, Radomiu, Zamościu). W większych sądach okręgowych powołano kilku Koordynatorów ds. Mediacji, w zależności od rodzaju spraw i specyfiki każdego z rodzajów mediacji (np. Gdańsk, Łódź, Warszawa-Praga). Koordynatorami do spraw mediacji zostali wówczas sędziowie, a także referendarz sądowy, mediator, pracownik sądu, kurator zawodowy.

Prezesi sądów przy powierzaniu zadań koordynatora ds. mediacji kierowali się zasadą swobody i dobrowolności, uwzględniając predyspozycje kandydatów oraz ich zgodę. Funkcję koordynatorów ds. mediacji powierzono osobom cieszącym się szacunkiem i autorytetem w środowisku sądowym, mającym wiedzę z zakresu sprawiedliwości naprawczej i mediacji, posiadającym umiejętności komunikacyjne oraz zdolności organizacyjne.

Obowiązki związane z promocją mediacji, zachęceniem sędziów do zwiększenia liczby spraw kierowanych do mediacji, w sytuacji, gdy charakter sporu na to pozwala oraz zapewnieniem sprawnej komunikacji pomiędzy sędziami i mediatorami, koordynatorzy ds. mediacji wykonywali społecznie.

Koordynatorzy ds. mediacji w latach 2010 i 2011 r. inicjowali wydarzenia związane z obchodami Międzynarodowego Dnia Mediacji oraz promocją mediacji, zapewnili komunikację pomiędzy sędziami i mediatorami, organizując spotkania umożliwiające wymianę doświadczeń obu środowisk. Nawiązali także współpracę z osobami pełniącymi tę samą funkcję w Prokuraturze.

Ustawowe umocowanie koordynatorów ds. mediacji w sądach okręgowych nastąpiło w dniu 1 stycznia 2016 roku. Ustawą z dnia 10 września 2015 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów (Dz.U. z 2015 r. poz. 1595) do ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych

(t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 365) dodano przepis art. 16a, zgodnie z którym w sądzie okręgowym działa koordynator ds. mediacji.

Przyjęta regulacja i ustawowe umocowanie koordynatorów ds. mediacji w sądzie okręgowym, przyniosły oczekiwany skutek w postaci wzmocnienia ich dotychczasowej niesformalizowanej pozycji w strukturze sądów, a czynności podejmowane przez koordynatorów bezpośrednio wpływają na zwiększenie liczby spraw kierowanych i rozstrzyganych w drodze mediacji.

Koordynatorzy ds. mediacji w sądach okręgowych podjęli w latach 2016-2020 roku kilkaset inicjatyw związanych z obchodami Międzynarodowego Dnia Mediacji oraz mających na celu popularyzację mediacji. W ramach Międzynarodowego Tygodnia Mediacji w sądach i współpracujących z nimi instytucjach odbyły się wydarzenia poświęcone tematyce mediacji, które miały na celu propagowanie idei pozasądowego rozwiązywania sporów.

Koordynatorzy ds. mediacji w sądach okręgowych podejmowali inicjatywy na terenie całego kraju, mające na celu rozpowszechnianie mediacji. W szczególności organizowali spotkania z sędziami, referendarzami, asystentami i mediatorami w celu wypracowania dobrych praktyk służących sprawnemu przeprowadzaniu postępowań mediacyjnych ze skierowania sądu. W czasie Międzynarodowego Tygodnia Mediacji w każdym z sądów dyżur pełnił przynajmniej jeden mediator. Koordynatorzy ds. mediacji w sądach okręgowych organizowali ogólnopolskie konferencje poświęcone mediacji, panele dyskusyjne z praktykami i mediatorami, debaty, wykładach, warsztaty, szkolenia, seminaria. W wydarzeniach tych wzięły udział osoby zainteresowane mediacją lub pragnące uzyskać wsparcie, przedsiębiorcy, jak również sędziowie, ławnicy, kuratorzy sądowi, pracownicy sądów, mediatorzy, radcowie prawni i adwokaci, osoby, mające na co dzień do czynienia z metodami ADR, np. aplikanci kuratorscy, funkcjonariusze policji, prokuratorzy, dyrektorzy szkół, pedagodzy, pracownicy socjalni. Koordynatorzy ds. mediacji w sądach okręgowych propagowali również ideę pozasądowego rozwiązywania sporów wśród młodzieży, podczas spotkań informacyjno – edukacyjnych, połączonych z warsztatami i symulacjami mediacyjnymi.

Aby zintensyfikować działania promocyjne na rzecz mediacji oraz zapewnić spójność projektowanych regulacji należy rozszerzyć i doprecyzować zakres działania koordynatora do spraw mediacji w sądzie okręgowym. Zgodnie z projektowaną zmianą do zadań koordynatora do spraw mediacji w sądzie okręgowym należeć będą działania na rzecz rozwoju i promocji mediacji na obszarze właściwości danego sądu okręgowego, wspomaganie koordynatora do spraw mediacji w sądzie rejonowym w realizacji jego zadań oraz zapewnienie sprawnej

komunikację pomiędzy sędziami i mediatorami oraz stałymi mediatorami. Do zadań koordynatora do spraw mediacji w sądzie okręgowym (jak również koordynator do spraw mediacji w sądzie rejonowym) należałaby również współpraca z sędziami referentami oraz z mediatorami przy organizowaniu spotkań informacyjnych, a w tym koordynowanie spotkań, przygotowywanie harmonogramów i sporządzanie notatek (art. 16a § 1 u.s.p.).

Wprowadzenie instytucji spotkań koordynatorów do spraw mediacji w sądzie okręgowym z przewodniczącymi wydziałów sądów danego okręgu, podczas których omawiane będą wyniki spraw kierowanych do mediacji stanowić będzie płaszczyznę umożliwiającą wymianę doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie działań na rzecz rozwoju mediacji oraz komunikacji pomiędzy sędziami i mediatorami oraz analizę ewentualnych barier dla przeprowadzenia skutecznego postępowania mediacyjnego. Celem spotkań będzie nie tylko zachęcanie sędziów do kierowania spraw do mediacji, ale również skrócenie czasu postępowań sądowych, poprzez proponowanie rozwiązań pozwalających na zapewnienie sprawności i jakości postępowania mediacyjnego.

Koordynatorzy ds. mediacji, podczas spotkań z przewodniczącymi wydziałów, będą mieli możliwość omówienia wyników spraw kierowanych do mediacji oraz podzielenia się swoim doświadczeniem nie tylko w zakresie działań na rzecz skutecznej mediacji, ale również, co istotne, w zakresie praktycznych narzędzi usprawniających współpracę sądu z mediatorami. Również przewodniczący wydziałów, będą mieli możliwość omówienia z koordynatorem do spraw mediacji praktyki danego wydziału w zakresie kierowania spraw do mediacji, w szczególności kwestii technicznych i organizacyjnych związanych ze spotkaniami informacyjnymi, współpracy z mediatorami oraz innych tematów związanych z mediacją. Dzięki temu przewodniczący wydziałów w czasie roboczych spotkań z sędziami danego wydziału, będą mogli podzielić się wiedzą oraz informacjami uzyskanymi podczas spotkań z koordynatorami do spraw mediacji oraz skutecznie zachęcić sędziów do kierowania większej ilości spraw do mediacji.

Spotkania koordynatora ds. mediacji z przewodniczącymi wydziałów będą organizowane cyklicznie, co najmniej raz w roku, a po spotkaniu koordynator do spraw mediacji zobowiązany będzie do sporządzenia sprawozdania ze spotkania, które w terminie miesiąca przekaże Ministrowi Sprawiedliwości, wskazując dobre praktyki oraz działania podjęte w celu zwiększenia ilości spraw kierowanych do mediacji (art. 16a § 2 u.s.p.).

Aby zagwarantować prawidłowość i sprawność działania koordynatora do spraw mediacji należy wprowadzić regulację, na mocy której koordynatorowi udostępniane będą akta sądowe, w celu wykonywania przez niego zadań (art. 16a § 4 u.s.p.).

Należy jednocześnie doprecyzować warunki, które prezes sądu okręgowego zobowiązany będzie brać pod uwagę przy powoływaniu danej osoby do pełnienia funkcji koordynatora do spraw mediacji, poprzez wprowadzenie przesłanki wyróżniania się doświadczeniem i zaangażowaniem w działaniach na rzecz mediacji i pozostałych metod pozasądowego rozwiązywania sporów. Regulacja ta umożliwi powoływanie osób faktycznie zaangażowanych w działania na rzecz upowszechniania mediacji, tak aby funkcję koordynatora pełniły osoby zaangażowane, podejmujące nowe inicjatywy i dążące do promocji mediacji w sposób jak najbardziej efektywny (art. 16a § 3 u.s.p.).

Koordinatory do spraw mediacji w sądach rejonowych

Obecnie koordynatorzy do spraw mediacji działają m.in. w sądach rejonowych w obszarze właściwości Sądu Okręgowego w Gdańsku, a także Sądu Okręgowego w Łodzi jako wolontariusze.

Do zadań koordynatorów ds. mediacji w sądach rejonowych należy prowadzenie działań popularyzujących mediację oraz edukacyjnych w zakresie sprawiedliwości naprawczej i tematyki ADR. Celem tych działań jest szerokie wykorzystanie mediacji w rozwiązywaniu konfliktów karnych, sporów rodzinnych, cywilnych, gospodarczych i ze stosunku pracy, co ma istotny wpływ na przyspieszenie i skrócenie procedur sądowych oraz zwiększenie efektywności postępowań, a przede wszystkim zmniejszenie liczby wpływających do sądów powszechnych spraw do rozstrzygnięcia.

Koordinatory ds. mediacji w sądach rejonowych wspierają koordynatorów ds. mediacji w sądach okręgowych, podejmują również działania, których celem jest zbliżenie środowiska sędziów i mediatorów, np. poprzez organizację spotkań zapoznawczych, wypracowanie zasad wzajemnej współpracy czy analizę barier występujących między sędziami i mediatorami.

Ważnym elementem funkcji koordynatora, jest również upowszechnianie dobrych praktyk, tj. pokazywanie, w jaki sposób najbardziej aktywni koordynatorzy realizują przypisane im zadania. Na przykład, jakie działania podejmują w celu integracji środowisk sędziowskich i mediatorów z ich terenu oraz w jaki sposób weryfikują listy mediatorów w sądach okręgowych.

Ustawowe umocowanie koordynatorów ds. mediacji w strukturze sądów rejonowych ułatwi im wykonywanie zadań wynikających z pełnionej funkcji, tj.: promowania i upowszechniania alternatywnych metod rozwiązywania sporów, zachęcania sędziów do stosowania mediacji, pogłębiania współpracy między sędziami i mediatorami, organizowania spotkań sędziów z mediatorami, szkoleń, konferencji, warsztatów dotyczących mediacji, corocznych obchodów Międzynarodowego Dnia Mediacji oraz współpracy przy zarządzaniu treściami zawartymi na stronach internetowych sądów dotyczącymi mediacji.

Zadania koordynatora do spraw mediacji są bardzo obciążające czasowo. Dlatego tak istotne jest aby funkcja ta na poziomie sądów rejonowych miała umocowanie ustawowe, a nie jedynie charakter nieformalny. Ponadto proponowane rozwiązanie ułatwi znacząco kontakt mediatorów z danego terenu z koordynatorem do spraw mediacji w sądzie rejonowym, a także przyczyni się do zwiększenia zasięgu promowania mediacji oraz mediacji online.

Dotychczasowa praktyka potwierdza zatem istnienie pilnej potrzeby umocowania osób odpowiedzialnych za koordynację działań z zakresu mediacji w sądach rejonowych na poziomie ustawowym.

Przyznanie koordynatorom odpowiednich kompetencji do pełnienia tej funkcji, pozwoli na zwiększenie ich aktywności oraz wzmocnienie pozycji, poprzez nadanie mocy sprawczej i możliwości wdrażania konkretnych rozwiązań w oparciu o samodzielnie podjęte decyzje, co niewątpliwie przyczyni się do popularyzowania mediacji, zwiększenia świadomości społeczeństwa w tym obszarze oraz do częstszego sięgania do tego sposobu rozwiązywania sporów.

Koordynator do spraw mediacji powinien stać się liderem mediacji w swoim sądzie, przybliżać i promować mediację i mediację online jako skuteczną i potrzebną alternatywę rozwiązywania sporów, a tym samym przełamywać barierę nieufności stron i sędziów wobec mediacji oraz przekonywać ich o celowości jej stosowania.

Istotne jest, aby koordynator miał możliwie najszerszą wiedzę o mediatorach ze swojego terenu i pozostawał z nimi w stałej współpracy. Prezes sądu rejonowego, w porozumieniu z koordynatorem do spraw mediacji w sądzie okręgowym, może ustalić liczbę koordynatorów do spraw mediacji w sądzie rejonowym. Funkcje koordynatora powinien zatem pełnić sędzia, asesor sądowy lub referendarz sądowy danego sądu rejonowego wyróżniający się doświadczeniem i zaangażowaniem w działaniach na rzecz mediacji i pozostałych metod pozasądowego rozwiązywania sporów. Dla sprawnego wykonywania obowiązków

koordynatorowi do spraw mediacji w sądzie rejonowym powinny być udostępnia akta sądowe (art. 16aa § 2 i § 3 u.s.p.).

Formalne umocowanie koordynatorów, w strukturze sądów rejonowych przyczyni się do podniesienia skuteczności prowadzonych działań w zakresie popularyzacji stosowania mediacji oraz w procesie digitalizacji mediacji. Brak jasnego katalogu praw i obowiązków koordynatorów ds. mediacji ogranicza aktywność koordynatorów oraz nie pozwala na podejmowanie samodzielnych decyzji. Obecnie zdarza się, że koordynatorzy są zobowiązani do konsultowania każdej, nawet mało istotnej (np. organizacja spotkania), decyzji z prezesem sądu. Przypisanie konkretnych kompetencji koordynatorom pozwoli na przyznanie im praw do podejmowania wiążących decyzji.

Koordynator do spraw mediacji powinien przede wszystkim wykonywać zadania związane z promocją mediacji na obszarze właściwości danego sądu rejonowego i wspomagać koordynatora do spraw mediacji w sądzie okręgowym w realizacji jego zadań. Zapewni to spójność działań i zwiększy skalę oddziaływania koordynatorów w promowaniu mediacji. Jednocześnie funkcjonowanie koordynatora do spraw mediacji w sądzie rejonowym usprawni komunikację pomiędzy sędziami i mediatorami oraz stałymi mediatorami, szczególnie z uwagi na podejmowanie współpracy z sędziami i mediatorami przy organizowaniu spotkań informacyjnych, koordynowaniu tych spotkań, przygotowywaniu harmonogramów spotkań oraz sporządzaniu notatek ze spotkań informacyjnych. Działania te w założeniu mają przyczynić się do usprawnienia przebiegu postępowań sądowych oraz usprawnienia samych postępowań mediacyjnych, budowaniu zaufania społecznego do mediacji oraz do wymiaru sprawiedliwości i podnoszenia świadomości społecznej w zakresie możliwości rozwiązywania sporów za pomocą mediacji. (art. 16aa § 1 u.s.p.).

Wprowadzenie proponowanych zmian powinno przyczynić się do zwiększenia liczby spraw kierowanych do mediacji oraz skrócenia czasu postępowań sądowych.

Art. 5. Zmiany w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy

Wprowadzenie obowiązku poinformowania pracowników o sposobach rozwiązywania konfliktów w miejscu pracy oraz wprowadzenie klauzul mediacyjnych do umów o pracę ma na celu zagwarantowanie, iż każda sprawa, w której strony mogą zawrzeć ugode, przed jej skierowaniem do sądu, będzie poprzedzona próbą polubownego rozwiązania sporu. Z tego też

względu, już w momencie nawiązania stosunku pracy - w umowie o pracę - pracownicy będą informowani o sposobach rozwiązywania konfliktów w miejscu pracy, w tym o mediacji (art. 29 § 1 pkt 6 k.p.).

Wyrazem powyższego będzie także wprowadzenie do umów o pracę klauzul mediacyjnych, w których strony, przed wstąpieniem na drogę sądową, będą zobowiązane do podjęcia próby rozwiązania sporu w drodze mediacji. Mediacja będzie prowadzona przez mediatora wskazanego przez strony. W umowie o pracę strony określą sposób wyboru mediatora. Tak sformułowana klauzula pozwoli zmienić postawę stron i pełnomocników, którzy zwyczajowo jako metodę rozwiązania sporu w pierwszej kolejności obierają drogę postępowania sądowego (proj. art. 29 § 1² k.p.).

W ostatnich latach obserwowany jest wzrost liczby spraw z zakresu prawa pracy kierowanych do sądów powszechnych. O ile sam wzrost liczby sporów jest zrozumiały, ponieważ towarzyszy wzrastającej świadomości prawnej społeczeństwa, to jednak brak jest systemu, który mógłby stanowić szybszą i tańszą możliwość rozstrzygnięcia spraw na drodze sądowej.

Mediacja przerywa eskalację konfliktu, dając stronom możliwość ochłonięcia i spojrzenia na problem z wielu perspektyw a następnie całkowitą zmianę ról – z antagonistów do partnerów próbujących wspólnie wyjść z trudnej sytuacji. Już na samym początku tego procesu, na etapie podjęcia decyzji o przystąpieniu do mediacji i wspólnym wyborze mediatora przeciwnicy stają się partnerami. Powyższe wypełniać ma projektowana zmiana polegająca na wprowadzeniu obowiązku podejmowania próby rozwiązania sporu poprzez mediację przed skierowaniem sprawy na drogę sądową. Jednocześnie pozostawiono możliwość aby pracownik mógł alternatywnie do rozwiązania sporu poprzez mediację, żądać wszczęcia postępowania pojednawczego przed komisją pojednawczą (art. 242 k.p.).

Obecnie stopień świadomości stron sporu, co do możliwości porozumienia się w drodze ugody, wzrasta zazwyczaj wraz z przebiegiem procesu sądowego. Celem projektowanych zmian jest natomiast, aby świadomość ta była jak najwyższa jeszcze przed wytoczeniem powództwa oraz we wstępnej fazie postępowania. Zaproponowane działania układają się w etapy, w trakcie których przekazywana jest wiedza na temat polubownych metod rozwiązywania sporów.

W efekcie wprowadzenia proponowanych zmian strony uzyskają szybszą i tańszą alternatywę rozwiązania sporu w stosunku do rozstrzygnięcia sprawy na drodze sądowej. Dzięki tym zmianom wzrośnie poziom poczucia bezpieczeństwa i świadomości pracowników odnośnie możliwości rozwiązania kwestii spornych w środowisku pracy. Przeprowadzane postępowania

mediacyjne zwiększą kulturę pracy, doprowadzą do standaryzacji rozwiązywania sporów oraz wzmocnią zaufanie do pracodawcy. Możliwość rozwiązywania konfliktów na wczesnym etapie i z pomocą profesjonalnie przygotowanego mediatora poprawi stosunki w zespołach, wpłynie pozytywnie na morale pracowników, zwiększy gotowość do pracy oraz poczucie odpowiedzialności za zespół i zmniejszy absencje pracowników. Poprawa atmosfery w pracy pozwoli na budowanie trwałych zespołów, ograniczenie zwolnień pracowniczych i konieczność wdrażania do pracy nowych pracowników.

Art. 6. Zmiany w ustawie z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników

Projektowane zmiany mają na celu skuteczniejszą ochronę pracowników przed zwolnieniami grupowymi. Należy zauważyć, iż w sytuacji konieczności dokonania przez pracodawcę zwolnień grupowych jest on zobowiązany do poinformowania pracowników o przyczynach przeprowadzenia zwolnień, grupach pracowników, których proces będzie obejmował, kryteriach wyboru pracowników, z którymi stosunek pracy zostanie rozwiązany, a także o kolejności dokonywanych zwolnień (tzw. regulamin zwolnień grupowych).

Pracodawca, który stanął przez koniecznością dokonania zwolnień grupowych musi również zawrzeć porozumienia ze związkami zawodowymi, jeżeli takie funkcjonują w danym środowisku pracy. Rola związków zawodowych jest przy tym szczególnie ważna, albowiem mogą one nie zgodzić się na zwolnienia grupowe i negocjować z pracodawcą warunki dalszego zatrudnienia pracowników. Ten etap, jak i cały proces przeprowadzania zwolnień grupowych jest bez wątpienia niezwykle trudną i stresującą sytuacją dla obu stron, wymagającą wsparcia osób posiadających specjalistyczne kompetencje.

Z tego względu, zgodnie z proponowaną zmianą, udział mediatora, a więc bezstronnej osoby, która pomaga w komunikacji na linii pracodawca – pracownicy w czasie konsultacji pracodawcy zamiaru przeprowadzenia grupowego zwolnienia z zakładowymi organizacjami związkowymi działającymi u tego pracodawcy, będzie obligatoryjny. (proj. art. 2 ust. 1).

To od osoby mediatora w dużej mierze będzie zależeć, w jakiej atmosferze będą przebiegać zwolnienia i czy obie strony dojdą do porozumienia w kluczowych kwestiach. Sprawnie działający mediator może dać wsparcie obu stronom, stwarzając pole do rozmów i usprawniając

przebieg zwolnień grupowych, tak aby zminimalizować odczuwanie negatywnych skutków zwolnień grupowych po obu stronach, zapewniając poczucie bezpieczeństwa i zrozumienia.

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Sprawiedliwości</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu ...</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu ...</p>	<p>Data sporządzenia 16.12.2020 r.</p> <p>Źródło: Inicjatywa własna</p> <p>Nr w wykazie prac ...</p>
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projekt przewiduje wprowadzenie następujących zmian:

1. Zmiany w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1575), dalej: „k.p.c.”.

- Modyfikacja treści art. 98¹ § 4 k.p.c. poprzez doprecyzowanie, iż w rozporządzeniu zostanie określona wysokość wynagrodzenia mediatora, w tym stałego mediatora, za prowadzenie postępowania mediacyjnego wszczętego na podstawie skierowania sądu, w tym w rodzinnym postępowaniu informacyjnym oraz za udział w spotkaniu informacyjnym oraz rodzinnym spotkaniu informacyjnym. Jednocześnie należy doprecyzować, iż w rozporządzeniu określone zostaną zryczałtowane wydatki mediatora, w tym stałego mediatora, podlegające zwrotowi biorąc pod uwagę rodzaj sprawy i wartość przedmiotu sporu, sprawny przebieg postępowania mediacyjnego oraz przedmiot rodzinnego postępowania informacyjnego, a także przeciętne koszty ponoszone przez mediatora oraz liczbę posiedzeń.
- Obecnie obowiązujące uregulowania przyznające sądowi możliwość skierowania sprawy na spotkanie informacyjne wymagają wzmocnienia poprzez wprowadzenie obowiązkowego udziału stron w spotkaniu informacyjnym w niektórych kategoriach spraw. Do tych kategorii spraw należą sprawy, których wpływ do sądów każdego roku jest znaczny, a jednocześnie ich zakres przedmiotowy pozwala na rozwiązywanie ich w drodze mediacji.
- Obecna możliwość obciążenia strony kosztami w sytuacji gdy bez uzasadnienia nie stawi się na spotkanie informacyjne nie jest wystarczająco mobilizująca. Wprowadzenie obligatoryjnego obciążenia kosztami powinno wpłynąć na zwiększenie liczby spotkań informacyjnych zakończonych stawiennictwem wszystkich stron i realnym zwiększeniem możliwości ugodowego zakończenia sporu.
- Aktualnie sąd zatwierdza ugodę zawartą przed mediatorem na wniosek strony. Obecne rozwiązanie wydłuża czas potrzebny do sprawnego zatwierdzenia ugody i nakłada na stronę dodatkowy obowiązek (złożenie wniosku). Jednocześnie wprowadza to wątpliwości interpretacyjne z uwagi na brzmienie art. 183¹² § 21 k.p.c. zgodnie z którym, przez podpisanie ugody strony wyrażają zgodę na wystąpienie do sądu z wnioskiem o jej zatwierdzenie, o czym mediator informuje strony. Zatem wskazanym jest wyeliminować pojawiające się wątpliwości interpretacyjne oraz usprawnić przebieg postępowań.
- Funkcjonujący obowiązek wskazywania w pozwie informacji, czy strony podjęły próbę mediacji lub innego pozasądowego sposobu rozwiązania sporu, a w przypadku gdy takich prób nie podjęto, wyjaśnienie przyczyn ich niepodjęcia, jest niewystarczający. Strony w sporach gospodarczych jako wykazanie próby polubownego zakończenia sporu traktują obecnie przedsądowe wezwania do zapłaty. Takie postępowanie stoi w sprzeczności z ratio legis obecnego rozwiązania prawnego, które staje się w ten sposób iluzoryczne.

Tab. 1 Wpływ spraw z zakresu spraw gospodarczych w sądach powszechnych, opracowanie własne na podst. sprawozdań MS-S19.

Rok	Sądy rejonowe	Sądy okręgowe I i II instancja
2017	495 349	67 963
2018	521 817	70 963
2019	539 135	76 924

W sprawach gospodarczych widać wyraźny wzrost liczby spraw, który może wynikać ze skomplikowania materii dotyczącej prawa gospodarczego.

2. **Zmiany w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1740), dalej: „k.c.”.**
- W ocenie Ministerstwa Gospodarki jedną z przyczyn niskiej konkurencyjności polskiej gospodarki jest zbyt długie i kosztowne dochodzenie przez przedsiębiorców praw i należności w obrocie gospodarczym, stanowiące barierę dla rozwoju przedsiębiorczości. Problem ten jest wskazywany zarówno przez przedsiębiorstwa, jak i organizacje międzynarodowe oceniające warunki funkcjonowania przedsiębiorstw w różnych krajach. Przewlekłość postępowania jest jedną z głównych przyczyn dalekiej pozycji zajmowanej przez Polskę w rankingu Doing Business, przygotowanym przez Bank Światowy. Jednym z powodów takiego stanu jest niewielkie wykorzystanie przez przedsiębiorców alternatywnych dla sądów powszechnych metod rozwiązywania sporów, takich jak mediacja i arbitraż. Dlatego też zmiany przepisów dot. mediacji w sprawach gospodarczych są zasadne.
3. **Zmiany w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 755).**
- Zauważa się potrzebę zmiany art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 755), dalej: „u.k.s.c.” - obecna treść przepisu nie przewiduje zwrotu stronie opłaty od pisma wszczynającego postępowanie w drugiej instancji, jeżeli w toku postępowania sądowego zawarto ugodę przed mediatorem po rozpoczęciu rozprawy.
 - Przepisy ustawy przewidują, że w przypadku dokonywania czynności połączonej z wydatkami z urzędu, kwotę potrzebną na ich pokrycie wykląda tymczasowo Skarb Państwa. Regulacja ta wymaga rozszerzenia poprzez wskazanie, iż stosuje się ją odpowiednio do wydatków związanych z przeprowadzeniem spotkania informacyjnego oraz rodzinnego spotkania informacyjnego.
4. **Zmiany w ustawie z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 2072), dalej: „u.s.p.”.**
- Ustawowe umocowanie koordynatorów do spraw mediacji w sądach okręgowych nastąpiło z dniem 1 stycznia 2016 roku. Ustawą z dnia 10 września 2015 roku o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem polubownych metod rozwiązywania sporów (Dz.U. z 2015 r. poz. 1595) do ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 365) dodano przepis art. 16a, zgodnie z którym w sądzie okręgowym działa koordynator ds. mediacji. Do zadań koordynatorów ds. mediacji w sądzie okręgowym należy podejmowanie działań na rzecz rozwoju mediacji, zapewnienie sprawnej komunikacji pomiędzy sędziami i mediatorami oraz współpraca przy organizowaniu spotkań informacyjnych. Przyjęta regulacja i ustawowe umocowanie koordynatorów ds. mediacji w sądzie okręgowym, w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych, przyniosło oczekiwany skutek w postaci wzmocnienia ich dotychczasowej niesformalizowanej pozycji w strukturze sądów. Czynności podejmowane przez koordynatorów bezpośrednio wpływają na zwiększenie liczby spraw kierowanych i rozstrzyganych w drodze mediacji. Mając na uwadze powyższe oraz z uwagi na istotną rolę jaką spełniają mediatorzy, zasadnym wydaje się powołanie sędziów koordynatorów ds. mediacji w strukturze sądów rejonowych oraz rozszerzenie i skonkretyzowanie katalogu zadań koordynatorów ds. mediacji w sądach okręgowych, co przyczyni się do zwiększenia wydajności Wymiaru Sprawiedliwości. Konkretny katalog zadań i kompetencji umożliwi im podejmowanie aktywności w celu przedstawienia społeczeństwu korzyści z mediacji w postaci łatwego dostępu do wymiaru sprawiedliwości, optymalizacji kosztów oraz czasu trwania postępowań sądowych. Formalne umocowanie koordynatorów, w strukturze sądów rejonowych przyczyni się do podniesienia skuteczności prowadzonych działań w zakresie popularyzacji stosowania mediacji oraz w procesie digitalizacji mediacji. Brak jasnego katalogu praw i obowiązków koordynatorów ds. mediacji ogranicza aktywność koordynatorów oraz nie pozwala na podejmowanie samodzielnych decyzji. Obecnie zdarza się, że koordynatorzy są zobowiązani do konsultowania każdej, nawet mało istotnej (np. organizacja spotkania), decyzji z prezesem sądu. Przypisanie konkretnych kompetencji koordynatorom pozwoli na przyznanie im praw do podejmowania wiążących decyzji.
5. **Zmiany w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1320), dalej: „k.p.”.**
- W ostatnich latach odnotowywana jest liczba spraw z zakresu prawa pracy kierowanych do sądów powszechnych na poziomie pow. 50 000. O ile liczba sporów jest zrozumiała, ponieważ towarzyszy wzrastającej świadomości prawnej społeczeństwa, to jednak brak jest systemu, który mógłby stanowić szybszą i tańszą możliwość rozstrzygnięcia spraw na drodze sądowej.

Tab. 2 Wpływ spraw z zakresu prawa pracy w sądach powszechnych, opracowanie własne na podst. sprawozdań MS-S11/12.

Rok	Sądy rejonowe	Sądy okręgowe I i II instancja	Sądy apelacyjne
2017	58 587	11 997	955
2018	55 609	11 586	1 052
2019	52 393	10 797	1 034

	Liczba spraw, w których strony skierowano do mediacji na podstawie postanowienia sądu (art. 183 ⁸ § 1 kpc)	w tym o rozwód i separację	Liczba protokołów złożonych przez mediatorów (art. 183 ¹⁴ § 2 kpc)	w tym o rozwód i separację	Zatwierdzono ugodę i umorzono postępowanie (art. 183 ¹⁴ § 1 i 2 kpc)	Odmówiono zatwierdzenia ugody w trybie art. 183 ¹⁴ § 3 kpc	Liczba protokołów złożonych przez mediatorów (art. 183 ¹³ § 1 kpc)	Liczba wniosków o zatwierdzenie ugody	ogółem	w tym przez nadanie klauzuli wykonalności (art. 183 ¹⁴ § 2 kpc)	Odmówiono zatwierdzenia ugody w trybie art. 183 ¹⁴ § 3 kpc
2006	1 053	b.d.	546	b.d.	25	3	22	1	3	1	0
2007	1 021	b.d.	707	b.d.	38	9	4	2	2	1	0
2008	1 061	b.d.	760	b.d.	54	11	27	5	3	1	0
2009	1 349	b.d.	914	b.d.	27	2	49	2	6	1	0
2010	1 535	b.d.	1 076	b.d.	47	8	56	5	15	0	0
2011	1 656	b.d.	1 231	b.d.	54	8	29	9	6	0	2
2012	1 915	1 634	1 426	1 179	93	11	39	16	13	1	5
2013	2 218	1 890	1 828	1 583	101	22	76	11	10	4	5
2014	2 178	1 783	1 964	1 642	91	6	60	14	4	4	2
2015	2 550	1 992	2 387	1 861	114	79	33	11	11	4	0
2016	3 616	2 743	2 956	2 224	116	45	42	13	13	3	2
2017	4 133	3 035	3 730	2 829	201	15	48	17	20	2	3
2018	4 690	3 402	4 534	3 269	201	1	42	31	40	9	2
Ip.2019	5 136	3 765	4 858	3 701	225	0	29	27	17	8	3

Mierniki mediacji w sądach powszechnych

Nr	Nazwa miernika	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1	Wpływ spraw ogółem do sądów powszechnych	15 169 808	14 553 725	15 156 076	14 910 884	15 782 479	15 049 054	17 728 993
2	Liczba spraw wpływających do sądów, w których mediacja może być zastosowana	2 710 600	2 604 395	2 584 300	2 566 157	2 525 725	2 511 935	2 459 950
3	Liczba spraw skierowanych do mediacji	13 370	13 239	17 811	24 105	27 493	26 810	30 828
4	Wskaźnik mediacji - odsetek spraw skierowanych do mediacji w stosunku do wszystkich spraw wpływających do sądów, w których mediacja może być zastosowana	0,49%	0,51%	0,69%	0,94%	1,09%	1,07%	1,25%
5	Liczba skutecznych mediacji	3 836	3 798	4 328	5 246	8 897	7 090	8 204
6	Wskaźnik skuteczności mediacji	28,69%	28,69%	24,30%	21,76%	32,36%	26,45%	26,61%
7	Liczba ugód zawartych w sprawach cywilnych	663	922	1 155	1 649	2 269	2 476	2 916
8	Wskaźnik ugód w sprawach cywilnych w mediacjach podjętych	26,80%	32,88%	33,39%	32,47%	34,21%	32,25%	34,57%
9	Liczba spraw, w których przeprowadzono spotkanie informacyjne (art. 183 ⁸ § 4 kpc)					1 399	2 308	3 257

Mając na uwadze powyższe tabele, należy zwrócić uwagę na:

- ✓ wskaźnik skuteczności mediacji tych spraw, które zostały skierowane do mediacji - zgodnie z dostępnymi danymi wskaźnik ten od 2013 roku wynosił powyżej 25%, oraz
- ✓ odsetek spraw skierowanych do mediacji w stosunku do wszystkich spraw wpływających do sądów, w których mediacja może być zastosowana (max 1,25%).

Projektowane zmiany przyczynią się do usprawnienia i przyspieszenia procesu kierowania spraw do mediacji, zwiększenia liczby spraw kierowanych do mediacji oraz skrócenia czasu postępowań sądowych.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

1. Zmiany w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego:

- zmienia się brzmienie art. 98¹ § 4

Wprowadzenie do procedury cywilnej rodzinnego postępowania informacyjnego oraz określenie katalogu spraw, w których sąd obligatoryjnie będzie kierować strony na spotkanie informacyjne wymaga modyfikacji treści art. 98¹ § 4 k.p.c. Wskazany przepis zawiera upoważnienie ustawowe, na mocy którego wprowadzono przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 30 listopada 2005 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia i podlegających zwrotowi wydatków mediatora w postępowaniu cywilnym dz.u., regulujące kwestie wynagrodzenia mediatora za mediację prowadzoną na podstawie skierowania w postępowaniu cywilnym. Proponowane zmiany zakładają modyfikację treści art. 98¹ § 4 k.p.c. poprzez doprecyzowanie, iż w rozporządzeniu zostanie określona wysokość wynagrodzenia mediatora, w tym stałego mediatora, za prowadzenie postępowania mediacyjnego wszczętego na podstawie skierowania sądu, w tym w

rodzinnym postępowaniu informacyjnym oraz za udział w spotkaniu informacyjnym oraz rodzinnym spotkaniu informacyjnym. Jednocześnie należy doprecyzować, iż w rozporządzeniu określone zostaną zryczałtowane wydatki mediatora, w tym stałego mediatora, podlegające zwrotowi biorąc pod uwagę rodzaj sprawy i wartość przedmiotu sporu, sprawny przebieg postępowania mediacyjnego oraz przedmiot rodzinnego postępowania informacyjnego, a także przeciętne koszty ponoszone przez mediatora oraz liczbę posiedzeń.

- zmienia się brzmienie art. 183⁸ § 4

Projektowana zmiana zakłada wprowadzenie obowiązku udziału stron w spotkaniu informacyjnym dotyczącym polubownych metod rozwiązywania sporów, a w szczególności mediacji w sprawach: o zniesienie współwłasności; o dział spadku; o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami; w sprawach gospodarczych oraz w sprawach z zakresu prawa pracy. Spotkanie informacyjne może prowadzić stały mediator. Spotkanie informacyjne może prowadzić również sędzia, referendarz sądowy, urzędnik sądowy, asystent sędziego. Wprowadzenie obowiązku uczestnictwa w spotkaniu informacyjnym z jednej strony umożliwi uczestnikom postępowania podjęcie realnej próby rozwiązania sporu w drodze zawarcia porozumienia, z drugiej zaś strony pozwoli im na podjęcie świadomej decyzji o podjęciu mediacji albo rezygnacji z postępowania mediacyjnego. Takie rozwiązanie zagwarantuje zachowanie zasady dobrowolności mediacji, a jednocześnie pozwoli na szersze zapoznanie stron postępowania z możliwością ugodowego zakończenia sporu, czy nawet zawarcia porozumienia w zakresie głównych kwestii spornych (np. w odniesieniu do podziału składników majątku dorobkowego), co samo w sobie przyspieszy rozstrzygnięcie sprawy przez sąd. Koszty spotkania informacyjnego będzie ponosić Skarb Państwa.

- dodaje się art. 183⁸ § 4¹

Zgodnie z projektowaną zmianą, przewodniczący może wezwać strony do udziału w spotkaniu informacyjnym dotyczącym polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji – możliwość ta dotyczy tych spraw, w których wezwanie stron do udziału w spotkaniu informacyjnym nie jest obligatoryjne.

- dodaje się art. 183⁸ § 4²

W celu wzmocnienia roli mediacji, a jednocześnie pozostawienia stronom wyboru w zakresie uczestnictwa w spotkaniu informacyjnym projektowane zmiany zakładają możliwość odmowy udziału stron w spotkaniu informacyjnym pod warunkiem przedstawienia dokumentu poświadczającego, iż przed wszczęciem postępowania sądowego strony przystąpiły do mediacji, w której nie doszło do ugody, wystawionego przez mediatora, który prowadził mediację.

- uchyla się § 5 art. 183⁸

Z uwagi na projektowane zmiany w zakresie spotkań informacyjnych nie będzie już konieczności dokonywania przez przewodniczącego oceny, czy skierować strony do mediacji, przed pierwszym posiedzeniem wyznaczonym na rozprawę. Wobec czego ta regulacja ulegnie uchyleniu.

- zmienia się brzmienie art. 183⁸ § 6

Aby zdyscyplinować strony i jednocześnie zwiększyć istotność spotkania informacyjnego w percepcji stron projektowane zmiany zakładają obligatoryjne obciążenie strony, która bez uzasadnienia nie stawia się na spotkanie informacyjne, kosztami nakazanego stawiennictwa poniesionymi przez stronę przeciwną. Regulacja ta odnosi się do nielojalnego zachowania strony, która odstępuje od uczestniczenia w spotkaniu informacyjnym bez uzasadnienia. Obecna możliwość obciążenia strony kosztami w takiej sytuacji nie jest wystarczająco mobilizująca dla stron. Wprowadzenie obligatoryjnego obciążenia kosztami powinno wpłynąć na zwiększenie liczby spotkań informacyjnych zakończonych stawiennictwem wszystkich stron i realnym zwiększeniem możliwości ugodowego zakończenia sporu.

- zmienia się brzmienie art. 183⁹ § 1

Wprowadza się zmianę, zgodnie z którą sąd kierując strony do mediacji, będzie kierować się specjalizacją mediatorów (z uwzględnieniem dotychczasowych przesłanek tj. odpowiedniej wiedzy i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji w sprawach danego rodzaju). Stały mediator może prowadzić i organizować spotkania informacyjne poza budynkiem sądu. Spotkania informacyjne w budynku sądu odbywają się w godzinach urzędowania sądu, chyba że prezes sądu zarządzi inaczej.

- zmienia się brzmienie art. 183¹⁰ § 2

Przewiduje się zmianę zakładającą wprowadzenie rozwiązania polegającego na równoczesnym skierowaniu stron do mediacji z zarządzeniem pierwszego posiedzenia wyznaczonego na rozprawę, co w zamyśle powinno zdecydowanie i istotnie przyspieszyć postępowanie sądowe, a także pozwolić na efektywne wykorzystanie czasu pomiędzy zarządzeniem o wyznaczeniu pierwszego posiedzenia wyznaczonego na rozprawę a terminem rozprawy, tj. etapu oczekiwania na pierwsze posiedzenie, w którym zwykle nie są podejmowane czynności zmierzające do merytorycznego rozpoznania sprawy.

- zmienia się brzmienie 183¹⁴ § 1

Projektowana zmiana zakłada zatwierdzanie ugody przez sąd niezwłocznie po jej zawarciu przed mediatorem, nie później niż w terminie 30 dni, bez konieczności składania odrębnego wniosku o zatwierdzenie przez stronę

- dodaje się art. 458^{3a}

Przewiduje się wprowadzenie obowiązku dołączania do pozwu dokumentu poświadczającego, że przed wszczęciem postępowania sądowego strony przystąpiły do mediacji, w której nie doszło do ugody. Dokument poświadczający wystawiany będzie przez mediatora, który prowadził mediację. Takie rozwiązanie skłoni strony do rzeczywistego podjęcia działań zmierzających do rozwiązania konfliktu przed wystąpieniem na drogę sądową. Wydaje się, że istniejące mechanizmy nie skłaniają stron do skorzystania z mediacji w wystarczającym stopniu, wobec czego strony, decydują się

na drogę postępowania sądowego. Wprowadzenie obowiązku przystąpienia do mediacji pozwoli wpłynąć na sposób postrzegania konfliktów przez strony i zmianę podejścia do wzajemnych stosunków.

- dodaje się art. 477^{1c}

Projektowane zmiany mają na celu wypracowanie metod rozwiązywania konfliktów w środowisku pracowniczym, bez nadmiernego angażowania wymiaru sprawiedliwości. Tym samym w sprawach z zakresu prawa pracy strona wnosząca pozew zobowiązana będzie do dołączenia dokumentu poświadczającego, że przed wszczęciem postępowania sądowego strony przystąpiły do mediacji, w której nie doszło do ugody, wystawionego przez mediatora, który prowadził mediację. Skłonienie stron do mediacji w sprawach pracowniczych, na etapie przedsądowym, jest istotne dla budowania zdrowych relacji pracowniczych, świadomości praw pracowników i pracodawców oraz koncyliacyjnych sposobów rozwiązywania konfliktów. Jednocześnie projektowana zmiana nie narusza prawa do sądu, albowiem strony zobowiązane są jedynie przystąpić do mediacji (z której mogą zrezygnować już przy pierwszym spotkaniu z mediatorem), a następnie mogą wnieść powództwo do sądu.

2. Zmiany w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny

- dodaje się art. 396¹

Przewiduje się wprowadzenie obligatoryjnej klauzuli dotyczącej mediacji w sporach między przedsiębiorcami. Obligatoryjna klauzula dotycząca mediacji w sporach między przedsiębiorcami pozwoli, zwłaszcza tym mniej doświadczonym i mniejszym podmiotom gospodarczym, czuć się pewniej w relacjach z większymi podmiotami na rynku, które mogłyby wykorzystać swoją pozycję i wymusić niekorzystne dla drugiej strony warunki. Ta regulacja to nie tylko możliwość uniknięcia długiego postępowania sądowego, ale także wzmocnienie małych i średnich przedsiębiorstw, które chcą się rozwijać i współpracować z większymi podmiotami. Wprowadzenie klauzul mediacyjnych w umowach gospodarczych nie będzie przy tym stanowić ograniczenia prawa do sądu. Obecnie strona zobowiązana jest poinformować w treści pozwu, czy strony podjęły próbę mediacji lub innego pozasądowego sposobu rozwiązania sporu, a w przypadku gdy takich prób nie podjęto, wyjaśnić przyczyn ich niepodjęcia. Projektowana zmiana w postaci klauzul mediacyjnych wzmacnia rolę postępowań polubownych – strony, które nie rozwiążą sporu polubownie – będą mogły skierować się na drogę postępowania sądowego. Rozwiązanie to koresponduje również z projektowaną zmianą przewidującą, iż w sprawach gospodarczych strony będą zobowiązane dołączyć do pozwu dokument poświadczający, że przed wszczęciem postępowania sądowego strony przystąpiły do mediacji, w której nie doszło do ugody. Dokument poświadczający będzie wystawiał mediator.

3. Zmiany w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

- w art. 5 ust. 1 dodaje się pkt 12

Uwzględnia się w katalogu wydatków skarbu państwa koszty przeprowadzenia spotkania informacyjnego oraz rodzinnego spotkania informacyjnego.

- w art. 79 ust. 1 pkt 2) dodaje się lit. e)

Przewiduje się wyeliminowanie dotychczasowych rozbieżności interpretacyjnych i zagwarantowanie stronie zwrotu opłaty od pisma wszczynającego postępowanie w drugiej instancji oraz od pisma wszczynającego postępowanie w pierwszej instancji, jeżeli w toku postępowania zawarto ugody.

- w art. 83 dodaje się ust. 1a i 2a

Rozszerza się regulację poprzez wskazanie, iż stosuje się ją odpowiednio do wydatków związanych z przeprowadzeniem spotkania informacyjnego oraz rodzinnego spotkania informacyjnego (proj. art. 83 ust. 1a). Jednocześnie mając na uwadze, iż w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach, stosując odpowiednio przepisy art. 113 – regulację tę należy wyłączyć w sytuacjach, gdy w toku postępowania sądowego zawarta zostanie ugoda przed mediatorem.

4. Zmiany w ustawie z dnia 27 lipca 2001 roku - Prawo o ustroju sądów powszechnych

- zmienia się brzmienie art. 16a

Zgodnie z projektowaną zmianą do zadań koordynatora do spraw mediacji w sądzie okręgowym należeć będą działania na rzecz rozwoju i promocji mediacji na obszarze właściwości danego sądu okręgowego, wspomaganie koordynatora do spraw mediacji w sądzie rejonowym w realizacji jego zadań oraz zapewnienie sprawnej komunikacji pomiędzy sędziami i mediatorami oraz stałymi mediatorami. Do zadań koordynatora do spraw mediacji w sądzie okręgowym (jak również koordynatora do spraw mediacji w sądzie rejonowym) należałoby również współpraca z sędziami referentami oraz z mediatorami przy organizowaniu spotkań informacyjnych, a w tym koordynowanie spotkań, przygotowywanie harmonogramów i sporządzanie notatek.

Doprecyzowane zostały warunki, które prezes sądu okręgowego zobowiązany będzie brać pod uwagę przy powoływaniu danej osoby do pełnienia funkcji koordynatora do spraw mediacji, poprzez wprowadzenie przesłanki wyróżniania się doświadczeniem i zaangażowaniem w działaniach na rzecz mediacji i pozostałych metod pozasądowego rozwiązywania sporów. Regulacja ta umożliwi powoływanie osób faktycznie zaangażowanych w działania na rzecz upowszechniania mediacji, tak aby funkcję koordynatora pełniły osoby zaangażowane, podejmujące nowe inicjatywy i dążące do promocji mediacji w sposób jak najbardziej efektywny. Aby zagwarantować prawidłowość i sprawność działania koordynatora do spraw mediacji należy wprowadzić regulację, na mocy której koordynatorowi udostępniane będą akta sądowe, w celu wykonywania przez niego zadań (art. 16a § 4 u.s.p.).

- dodaje się art. 16aa

Projektowany przepis dotyczy powołania sędziów koordynatorów ds. mediacji w strukturze sądów rejonowych i określenia katalogu zadań. Koordynatorzy ds. mediacji w sądach rejonowych wspierają koordynatorów ds. mediacji w sądach okręgowych, podejmują również działania, których celem jest zbliżenie środowiska sędziów i mediatorów, np. poprzez organizację spotkań zapoznawczych, wypracowanie zasad wzajemnej współpracy czy analizę barier występujących między sędziami i mediatorami. Ustawowe umocowanie koordynatorów ds. mediacji w strukturze sądów rejonowych ułatwi im wykonywanie zadań wynikających z pełnionej funkcji, tj.: promowania i upowszechniania alternatywnych metod rozwiązywania sporów, zachęcania sędziów do stosowania mediacji, pogłębiania współpracy między sędziami i mediatorami, organizowania spotkań sędziów z mediatorami, szkoleń, konferencji, warsztatów dotyczących mediacji, corocznych obchodów Międzynarodowego Dnia Mediacji oraz współpracy przy zarządzaniu treściami zawartymi na stronach internetowych sądów dotyczącymi mediacji.

Projektowane zmiany przyczynią się do usprawnienia i przyspieszenia procesu kierowania spraw do mediacji, zwiększenia liczby spraw kierowanych do mediacji oraz mogą przyczynić się do skrócenia czasu postępowań sądowych.

5. Zmiany w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy

- w art. 29 § 1 dodaje się pkt 6

Projektuje się wprowadzenie obowiązku poinformowania pracowników o sposobach rozwiązywania konfliktów w miejscu pracy oraz wprowadzenie klauzul mediacyjnych do umów o pracę ma na celu zagwarantowanie, iż każda sprawa, w której strony mogą zawrzeć ugodę, przed jej skierowaniem do sądu, będzie poprzedzona próbą polubownego rozwiązania sporu. Z tego też względu, już w momencie nawiązania stosunku pracy - w umowie o pracę - pracownicy będą informowani o sposobach rozwiązywania konfliktów w miejscu pracy (w tym o mediacji k.p.).

- w art. 29 dodaje się § 1²

Wyrazem powyższego będzie wprowadzenie do umów o pracę klauzul mediacyjnych, w których strony, przed wstąpieniem na drogę sądową, będą zobowiązane do podjęcia próby rozwiązania sporu w drodze mediacji prowadzonej przez mediatora wskazanego przez strony. W umowie o pracę strony określą sposób wyboru mediatora. Tak sformułowana klauzula pozwoli zmienić postawę stron i pełnomocników, którzy zwyczajowo jako metodę rozwiązania sporu w pierwszej kolejności obierają drogę postępowania sądowego.

- zmienia się brzmienie art. 242 § 1 i § 2

Zmiana polega na wprowadzeniu obowiązku podejmowania próby rozwiązania sporu poprzez mediację przed skierowaniem sprawy na drogę sądową. Jednocześnie pozostawia się możliwość, aby pracownik mógł alternatywnie do rozwiązania sporu poprzez mediację, żądać wszczęcia postępowania pojednawczego przed komisją pojednawczą. W efekcie wprowadzenia proponowanych zmian strony uzyskają szybszą i tańszą alternatywę rozwiązania sporu w stosunku do rozstrzygnięcia sprawy na drodze sądowej. Dzięki tym zmianom wzrośnie poziom poczucia bezpieczeństwa i świadomości pracowników odnośnie możliwości rozwiązania kwestii spornych w środowisku pracy. Przeprowadzane postępowania mediacyjne zwiększą kulturę pracy, doprowadzą do standaryzacji rozwiązywania sporów oraz wzmocnią zaufanie do pracodawcy

6. Zmiany w ustawie z dnia 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników

- zmienia się brzmienie art. 2 ust. 1

Zgodnie z proponowaną zmianą, udział mediatora, a więc bezstronnej osoby, która pomaga w komunikacji na linii pracodawca – pracownicy w czasie konsultacji pracodawcy zamiaru przeprowadzenia grupowego zwolnienia z zakładowymi organizacjami związkowymi działającymi u tego pracodawcy, będzie obligatoryjny. To od osoby mediatora w dużej mierze będzie zależeć, w jakiej atmosferze będą przebiegać zwolnienia i czy obie strony dojdą do porozumienia w kluczowych kwestiach. Sprawnie działający mediator może dać wsparcie obu stronom, stwarzając pole do rozmów i usprawniając przebieg zwolnień grupowych, tak aby zminimalizować odczuwanie negatywnych skutków zwolnień grupowych po obu stronach, zapewniając poczucie bezpieczeństwa i zrozumienia.

Projektowane zmiany mają na celu skuteczniejszą ochronę pracowników przed zwolnieniami grupowymi. Należy zauważyć, iż w sytuacji konieczności dokonania przez pracodawcę zwolnień grupowych jest on zobowiązany do poinformowania pracowników o przyczynach przeprowadzenia zwolnień, grupach pracowników, których proces będzie obejmował, kryteriach wyboru pracowników, z którymi stosunek pracy zostanie rozwiązany, a także o kolejności dokonywanych zwolnień (tzw. regulamin zwolnień grupowych).

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Analizując przypadki poszczególnych krajów należy stwierdzić, że ważnym impulsem w rozwoju mediacji i przyjęcia przez środowiska sędziowskie oraz prawnicze była za każdym razem interwencja państwa. Przykładem takiego działania jest uchwalony przez Kongres Stanów Zjednoczonych Alternative Dispute Resolution Act 1998 – ustawa nakazująca sądom stanowym ustanowienie na ich obszarze działania własnych programów stosowania mediacji. Dotyczyło to mediacji w ramach procedur sądowych. Innym z kolei przykładem jest Irlandia, w której w 2017 roku wprowadzono Mediation Act. Niechętnie początkowo środowiska prawnicze stopniowo zaczęły przekonywać się do stosowania tej metody jako sposobu rozwiązania sporu.

Biorąc pod uwagę doświadczenia tych państw można oczekiwać, że zmiany zaproponowane w polskim prawie zaowocują w niedalekiej przyszłości wzrostem popularności mediacji.

Czechy

Służba kuratorska i mediacyjna Republiki Czeskiej (Probační a mediační služby České Republiky) jest centralnym organem ds. mediacji jako środka służącego rozwiązywaniu problemów związanych z konsekwencjami przestępstw między sprawcą a pokrzywdzonym w postępowaniu karnym. Służba ta podlega Ministerstwu Sprawiedliwości.

W celu skorzystania z mediacji w sprawach cywilnych istnieje możliwość zwrócenia się do jednego z mediatorów świadczących dane usługi. Dane kontaktowe mediatorów prowadzących działalność w Republice Czeskiej znaleźć można na różnych stronach internetowych, wpisując termin „mediacja”.

Listę mediatorów można znaleźć np. na stronach internetowych Czeskiego Stowarzyszenia Mediatorów, Czeskiej Rady Adwokackiej oraz Unii ds. procedur arbitrażowych i mediacyjnych Republiki Czeskiej. Dane kontaktowe służby kuratorskiej i mediacyjnej Republiki Czeskiej działającej w obszarze kompetencji właściwych sądów rejonowych można znaleźć na stronie internetowej służby. W najbliższej przyszłości opublikowany zostanie wykaz mediatorów zarejestrowanych zgodnie z ustawą nr 202/2012 w sprawie mediacji sporządzany przez Ministerstwo Sprawiedliwości. Mediacja jest dopuszczalna w każdej dziedzinie prawa z wyjątkiem przypadków, gdy jest ona wyłączona na mocy ustawy. Dotyczy to prawa rodzinnego, prawa handlowego i prawa karnego. Zgodnie z czeskim kodeksem postępowania cywilnego, przewodniczący składu sędziowskiego może – w razie potrzeby i w odpowiednich przypadkach – zobowiązać strony postępowania do odbycia wstępnego trzygodzinnego spotkania z mediatorem. W takich przypadkach postępowanie może zostać zawieszona na okres do trzech miesięcy.

Dania

W Danii możliwe jest korzystanie z usług mediatora na zasadach prywatnych. Mediacja na zasadach prywatnych nie jest regulowana prawem i strony muszą ponieść związane z nią koszty. Prawo przewiduje ponadto możliwość mediacji w sprawach cywilnych przed sądem rejonowym, sądem okręgowym lub Sądzie Morskim i Gospodarczym oraz rozstrzygnięcie konfliktów w sprawach karnych.

Mediacja w sprawach cywilnych

Rozdział 27 ustawy o wymiarze sprawiedliwości określa zasady mediacji sądowej w sprawach cywilnych, które toczą się przed sądem rejonowym, sądem okręgowym lub Sądem Morskim i Gospodarczym.

Na wniosek stron sąd może powołać mediatora sądowego, aby pomóc stronom samodzielnie osiągnąć możliwą do zaakceptowania przez obie strony ugodę w sporze między stronami (mediacja sądowa).

Celem tej procedury jest umożliwienie stronom, w sprawach toczących się przed sądami, o ile sobie tego życzą, poszukiwanie rozstrzygnięcia sporu w inny sposób niż za pośrednictwem tradycyjnego postępowania pojednawczego w sądzie, opartego na przepisach obowiązującego prawa lub poprzez wyrok sądu. Mediacja sądowa może dać okazję do osiągnięcia akceptowanej przez obie strony ugody w sporze; Postrzega się ją jako sposób bardziej satysfakcjonujący dla obu stron, gdyż ugoda mediacyjna może dać im większy wpływ na rozwój spraw i uwzględnić ich interesy, potrzeby i przyszłość.

Mediatorem może być sędzia lub urzędnik sądowy danego sądu, który został wyznaczony na mediatora, albo adwokat zatwierdzony przez sąd administracyjny, aby służyć jako mediator w danym okręgu objętym właściwością miejscową sądu okręgowego. Mediator określa przebieg mediacji w porozumieniu ze stronami. Za zgodą stron mediator może odbywać z nimi indywidualne spotkania.

Każda strona ponosi własne koszty mediacji sądowej, o ile strony nie umówiły się inaczej.

Jeśli mediacja prowadzi do akceptowanej przez obie strony ugody, można sporządzić jej oficjalny protokół, po którym sprawa może zostać oddalona. Zgodnie z § 478 ust.1 pkt 2 ustawy o wymiarze sprawiedliwości można nakazać egzekucję w oparciu o ugodę osiągniętą przed sądem lub innym organem władzy, w przypadku którego prawo dopuszcza wykonywanie egzekucji decyzji sądu. Zgodnie z § 478 ust.1 pkt 4 egzekucję można wykonać także na podstawie pisemnej pozasądowej ugody dotyczącej niezapłaconych długów, jeżeli ugoda wyraźnie przewiduje, że może stanowić podstawę egzekucji.

Niemcy

W dniu 26 lipca 2012 r. weszła w życie w Niemczech ustawa o mediacji (Mediationsgesetz), art. 1 ustawy w sprawie promowania mediacji i innych procedur pozasądowego rozstrzygnięcia sporów z dnia 21 lipca 2012 r., opublikowanej w Bundesgesetzblatt I, s. 1577. Był to pierwszy akt prawny formalnie regulujący w Niemczech usługi mediacyjne. Ustawa ta wdraża również europejską dyrektywę mediacyjną do niemieckiego porządku prawnego (dyrektywa 2008/52/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie niektórych aspektów mediacji w sprawach cywilnych i handlowych, opublikowana w Dz.U. L 136 z 24.5. 2008 r., s. 3). Zakres niemieckiej ustawy o mediacji wykracza poza wymogi zawarte w europejskiej dyrektywie. Dyrektywa ustala jedynie zasady dla rozwiązywania transgranicznych sporów cywilnych i handlowych, podczas gdy niemiecka ustawa o mediacji obejmuje swoim zakresem wszystkie rodzaje mediacji w Niemczech, bez względu na formę sporu i miejsce pobytu spierających się stron.

Jako że mediatorzy i spierające się strony potrzebują podczas mediacji znacznego pola manewru, niemiecka ustawa o mediacji ustanawia jedynie ogólne wytyczne. Na początku ustawa podaje definicję terminów „mediacja” i „mediator”, aby odróżnić mediację od innych sposobów rozstrzygnięcia sporów. Według ustawy mediacja jest ustrukturyzowanym procesem, w którym zaangażowane strony z własnej woli i samodzielnie szukają sposobu polubownego rozstrzygnięcia sporu z pomocą jednego lub kilku mediatorów. Mediatorzy są niezależnymi i bezstronnymi osobami bez uprawnień

decyzyjnych, które pomagają spierającym się stronom w procesie mediacyjnym. W treści ustawy świadomie unika się określania dokładnego sposobu postępowania w procesie mediacyjnym. Ustanawia się jednak kilka związanych z tą działalnością ograniczeń i obowiązków dotyczących ujawniania, mających na celu ochronę niezależności i bezstronności zawodu mediatora. Przepisy stanowią ponadto, że mediatorzy zobowiązani są do zachowania względem swoich klientów ścisłej poufności.

Ustawa promuje również wspólne rozstrzygnięcia sporów poprzez wprowadzenie do kodeksu postępowania cywilnego (Zivilprozessordnung) różnych elementów zachęcających. Od wejścia w życie ustawy, jeśli przykładowo strony wniosą sprawę do sądu, będą musiały oświadczyć, czy próbowały już rozwiązać spór przy pomocy środków pozaprosesowych, takich jak mediacja, a także czy istnieje jakiś szczególny powód, aby nie brać pod uwagę takiego rozwiązania. Sąd może poza tym zasugerować, aby strony spróbowały rozstrzygnąć spór w drodze mediacji lub przy pomocy innych środków pozaprosesowych. Jeśli strony wyrażą na to zgodę, sąd może zarządzić zawieszenie postępowania. Obecnie nie przewiduje się przyznawania pomocy prawnej na mediację.

Przepisy zobowiązują rząd federalny do złożenia Bundestagowi pięć lat po wejściu w życie ustawy sprawozdania z jej skutków. Rząd musi również zdecydować, czy potrzebne będą dalsze kroki legislacyjne odnośnie do szkolenia i doskonalenia zawodowego mediatorów.

Finlandia

Odpowiedzialność za ogólne zarządzanie, wytyczne i nadzór w kwestiach mediacji w sprawach karnych i w niektórych sprawach cywilnych spoczywa na Ministerstwie Spraw Społecznych. Urzędy regionalne administracji państwowej ds. zdrowia muszą zapewnić dostępność i odpowiednie świadczenie usług mediacji we wszystkich częściach kraju.

Mediacja stosowana jest zarówno w sprawach cywilnych, jak i karnych.

W sprawach cywilnych w sporach wnoszonych do sądów powszechnych może być przeprowadzana mediacja zgodnie z zapisem ustawy o mediacji sądowej (ustawa 663/2005). Celem mediacji sądowej jest polubowne rozstrzygnięcie sporów. Warunkiem wstępnym mediacji sądowej jest to, by sprawa podlegała mediacji, a mediacja była sposobem właściwym biorąc pod uwagę roszczenia stron. Jedna ze stron sporu lub obie mogą sporządzić pisemny wniosek przed zwróceniem się do sądu. Wniosek musi być złożony na piśmie, zawierać określenie przedmiotu sporu oraz różnic w stanowiskach stron. Ponadto należy przedstawić uzasadnienie, określając, dlaczego sprawa może podlegać mediacji.

Postępowanie pojednawcze (mediacyjne) może również być zastosowane w sprawach cywilnych, w których przynajmniej jedna ze stron jest osobą fizyczną. Sprawy cywilne inne niż dotyczące roszczeń odszkodowawczych wynikające z przestępstwa mogą jednak być kierowane na drogę postępowania pojednawczego jedynie wtedy, gdy spór ma mniej istotny charakter, z uwzględnieniem przedmiotu i roszczeń wysuniętych w sprawie. Przepisy ustawy dotyczące postępowania pojednawczego w sprawach karnych, mają odpowiednio zastosowanie do postępowania pojednawczego w sprawach cywilnych.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Sądy powszechne	SR - 318 SO - 46 SA - 11	Ministerstwo Sprawiedliwości	<ul style="list-style-type: none"> - Rozszerzenie i skonkretyzowanie katalogu zadań koordynatorów ds. mediacji w sądach okręgowych. - Powołanie koordynatorów ds. mediacji w strukturze sądów rejonowych. - Możliwość prowadzenia spotkania informacyjnego przez: sędziego, referendarza sądowego, urzędnika sądowego, asystenta sędziego. - Wprowadzenie rozwiązania polegającego na równoczesnym skierowaniu stron do mediacji z zarządzeniem pierwszego posiedzenia wyznaczonego na rozprawę. - Jeżeli strony nie dokonały wyboru osoby mediatora, sąd, kierując strony do mediacji, kieruje się specjalizacją mediatorów, wyznacza mediatora mającego odpowiednią wiedzę i umiejętności w zakresie prowadzenia mediacji w sprawach danego rodzaju, biorąc pod uwagę w pierwszej kolejności stałych mediatorów. - Potencjalny spadek wpływu spraw do sądów z zakresu spraw gospodarczych oraz prawa pracy. - Zmiana regulacji dotyczących kosztów sądowych.
Koordynatorzy ds. mediacji w sądach okręgowych	46	Ministerstwo Sprawiedliwości	<ul style="list-style-type: none"> - Rozszerzenie i skonkretyzowanie katalogu zadań w sądach okręgowych.

Koordynatorzy ds. mediacji w sądach rejonowych	318	Ministerstwo Sprawiedliwości	- Określenie katalogu zadań koordynatorów ds. mediacji w sądach rejonowych.
Mediatorzy	ok. 3 000	Ministerstwo Sprawiedliwości	- Zwiększenie ilości spraw kierowanych do mediacji. - Zwiększenie wpływów finansowych.
Uczestnicy postępowań sądowych	2 459 950 - liczba spraw wpływających do sądów, w których mediacja może być zastosowana	Ministerstwo Sprawiedliwości	- W sprawach, w których wezwanie stron do udziału w spotkaniu informacyjnym nie jest obligatoryjne, przed pierwszym posiedzeniem wyznaczonym na rozprawę, Przewodniczący może wezwać strony do udziału w spotkaniu informacyjnym dotyczącym polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji. - W sprawach o zniesienie współwłasności, o dział spadku, o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, w sprawach gospodarczych oraz w sprawach z zakresu prawa pracy, przed pierwszym posiedzeniem wyznaczonym na rozprawę, Przewodniczący wzywa strony do udziału w spotkaniu informacyjnym dotyczącym polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji. - Zwiększenie ilości spraw kierowanych do mediacji. - Jeżeli strona bez uzasadnienia nie stawia się na spotkanie informacyjne, sąd obciąża ją kosztami nakazanego stawiennictwa poniesionymi przez stronę przeciwną.
Strony postępowań	616 059 - Wpływ spraw gospodarczych w 2019 r. 64 224 - Wpływ spraw z zakresu prawa pracy w 2019 r.	Ministerstwo Sprawiedliwości – sprawozdania statystyczne za 2019 r.	- Obowiązek przedstawienia zaświadczenia wydanego przez mediatora o próbie podjęcia polubownej metody rozwiązania sporu przez strony przed wniesieniem sprawy do sądu w sprawach gospodarczych oraz z zakresu prawa pracy.
Strony postępowań cywilnych	9 502 300 – wpływ spraw cywilnych do sądów powszechnych w 2019 r.	Ministerstwo Sprawiedliwości	- Podniesienie stawek opłat za postępowanie mediacyjne
Pracodawcy	2 211 604 liczba przedsiębiorstw niefinansowych (Stan na 31.12.2019 r.)	GUS „Przedsiębiorstwa niefinansowe według rodzajów i miejsc prowadzenia działalności w 2019 r.”	- Obowiązek zawarcia w umowie o pracę postanowienia, że w przypadku zaistnienia sporu dotyczącego zawartej umowy lub pozostającego w związku z nią, przed skierowaniem sprawy na drogę sądową, strony podejmą próbę rozwiązania sporu poprzez mediację. - Określenie w umowie sposobu wyboru mediatora. - Obowiązek konsultacji zamiaru przeprowadzenia grupowego zwolnienia z zakładowymi organizacjami związkowymi działającymi u pracodawcy, przy udziale mediatora.
Pracownicy	16 274 tys. I. osób pracujących	GUS „Aktywność ekonomiczna ludności Polski II kwartał 2020 roku”	- Zagwarantowanie skierowania sprawy do mediacji przed skierowaniem sprawy do sądu. - Określenie w umowie sposobu wyboru mediatora.
Zakładowe organizacje związkowe	12,5 tys.	GUS „Partnerzy dialogu społecznego – organizacje pracodawców i związki zawodowe w 2018 r.”	- Możliwość chronienia interesu pracowników przy zwolnieniach grupowych w trakcie mediacji przedsądowej.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa

Sprawiedliwości w zakładce „Projekty aktów prawnych”, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) i § 4 uchwały Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.).

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2020 r.)		Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
		0 (2021)	1 (2022)	2 (2023)	3 (2024)	4 (2025)	5 (2026)	6 (2027)	7 (2028)	8 (2029)	9 (2030)	10 (2031)	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	min	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55	0,55	6,05
	max	1,92	1,92	1,92	1,92	1,92	1,92	1,92	1,92	1,92	1,92	1,92	21,12
budżet państwa	min	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	1,54
	max	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	5,50
JST	min	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	1,54
	max	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	5,28
ZUS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
NFZ	min	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	2,97
	max	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	10,34
Wydatki ogółem	min	3,01	3,01	3,01	3,01	3,01	3,01	3,01	3,01	3,01	3,01	3,01	33,11
	max	10,49	10,49	10,49	10,49	10,49	10,49	10,49	10,49	10,49	10,49	10,49	115,39
budżet państwa	min	3,01	3,01	3,01	3,01	3,01	3,01	3,01	3,01	3,01	3,01	3,01	33,11
	max	10,49	10,49	10,49	10,49	10,49	10,49	10,49	10,49	10,49	10,49	10,49	115,39
Saldo ogółem	min	-2,46	-2,46	-2,46	-2,46	-2,46	-2,46	-2,46	-2,46	-2,46	-2,46	-2,46	-27,06
	max	-8,58	-8,58	-8,58	-8,58	-8,58	-8,58	-8,58	-8,58	-8,58	-8,58	-8,58	-94,38
budżet państwa	min	-2,86	-2,86	-2,86	-2,86	-2,86	-2,86	-2,86	-2,86	-2,86	-2,86	-2,86	-31,46
	max	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-10,00	-110,00
JST	min	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	0,14	1,54
	max	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	0,48	5,28
ZUS	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
NFZ	min	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	0,27	2,97
	max	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	10,34

Źródła finansowania	Wprowadzenie w życie projektowanych zmian będzie generować dodatkowe skutki finansowe dla sektora finansów publicznych.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>– Przedmiotowe zwiększenie wydatków będzie wynikało z wejścia w życie projektowanego art. 16aa - przepis dotyczący powołania sędziów koordynatorów ds. mediacji w strukturze sądów rejonowych.</p> <p>Na podstawie projektowanej zmiany rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie funkcji oraz sposobu ustalania dodatków funkcyjnych przysługujących sędziom, określony został mnożnik dla koordynatora do spraw mediacji w sądzie rejonowym ,tj. 0,1-0,25</p> <p>Koordinatora do spraw mediacji powołuje prezes Sądu Rejonowego w drodze zarządzenia, spośród:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ sędziów [Wynagrodzenie sędziów w Polsce reguluje ustawa, określająca przede wszystkim pensję zasadniczą. Jej wysokość to 2-3-krotność średniej płacy z II kwartału roku poprzedzającego. Mnożniki pensji zasadniczej wynoszą od 2,05 do 3,23. Obecne stawki mnożnika dla poszczególnych sądów oraz wysokości pensji z nimi związanych, wyliczonych na podstawie średniego wynagrodzenia z II kw. 2019 r., które wyniosło 4839,24 zł brutto: Sąd Rejonowy: – stawka pierwsza: 2,05 (9 920 zł brutto) – stawka druga: 2,17 (10 501 zł brutto) – stawka trzecia: 2,28 (11 033 zł brutto) – stawka czwarta: 2,36 (11 420 zł brutto)

	<ul style="list-style-type: none"> - stawka piąta: 2,50 (12 098 zł brutto) • 318 [sądów rejonowych] x 11 000 zł [średnie wynagrodzenie] x 0,10 [mnożnik] x 12 m-cy = 4 197 600 zł [min] • 318 [sądów rejonowych] x 11 000 zł [średnie wynagrodzenie] x 0,25 [mnożnik] x 12 m-cy = 10 494 000 zł [max] ➤ asesorów sądowych [Wynagrodzenie zasadnicze asesora sądowego wynosi 80% wynagrodzenia zasadniczego w stawce pierwszej sędziego Sądu Rejonowego, powiększonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego]: <ul style="list-style-type: none"> • 318 [sądów rejonowych] x 8 800 zł [średnie wynagrodzenie] x 0,10 [mnożnik] x 12 m-cy = 3 358 080 zł [min] • 318 [sądów rejonowych] x 8 800 zł [średnie wynagrodzenie] x 0,25 [mnożnik] x 12 m-cy = 8 395 200 zł [max] ➤ referendarzy sądowych: [Wynagrodzenie zasadnicze referendarza sądowego wynosi 75% wynagrodzenia zasadniczego w stawce pierwszej sędziego Sądu Rejonowego, powiększonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego. Po siedmiu latach pracy na stanowisku referendarza sądowego wynagrodzenie zasadnicze podwyższa się do wysokości 75% wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu rejonowego w stawce drugiej, powiększonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego, a po dalszych siedmiu latach pracy - do wysokości 75% wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu rejonowego w stawce trzeciej, powiększonego o należną składkę z tytułu ubezpieczenia społecznego.] <ul style="list-style-type: none"> • 318 [sądów rejonowych] x 75% x 10 501 zł [średnie wynagrodzenie z drugiej stawki] x 0,10 [mnożnik] x 12 m-cy = 3 005 386 zł [min] • 318 [sądów rejonowych] x 75% x 10 501 zł [średnie wynagrodzenie z drugiej stawki] x 0,25 [mnożnik] x 12 m-cy = 7 513 465 zł [max] <p>- Projekt może wywołać skutki w postaci czasowego wyłożenia przez sądy środków finansowych na przeprowadzenie przez mediatora spotkania informacyjnego. Przedmiotowe wydatki będą ściągane od stron wraz z zakończeniem postępowania sądowego toteż rzeczywiste saldo wydatków nie ulegnie zmianie</p>
--	---

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

			Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian			0 (2021)	1 (2022)	2 (2023)	3 (2024)	5 (2026)	10 (2031)	Łącznie (0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2020 r.)	mediatorzy	Min	0	36,9	36,9	36,9	36,9	36,9	369
		Max		3 686,2	3 686,2	3 686,2	3 686,2	3 686,2	3 6862
	Obywatele – uczestnicy postępowań mediacyjnych	Min		-36,9	-36,9	-36,9	-36,9	-36,9	-369
		Max		-3686,2	-3686,2	-3686,2	-3686,2	-3686,2	-36862
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw		<p>✓ <u>Wynagrodzenie mediatora za prowadzenie spraw majątkowych</u></p> <p>W związku ze zwiększeniem liczby spraw kierowanych do mediacji projekt będzie skutkował zwiększeniem dochodów mediatorów.</p> <p>W 2019 r. do sądów powszechnych wpłynęło 2 459 950 spraw, w których mediacja mogła być zastosowana. Nie są dostępne informacje nt. liczby spraw dot. praw majątkowych. Na potrzeby OSR przyjmuje się, że liczba prowadzonych przez mediatorów spraw majątkowych, w których można ustalić wartość przedmiotu sporu kształtować się będzie na poziomie 30% całkowitego wpływu i wyniesie 737 985 spraw. W związku z zakładanym zwiększeniem liczby spraw, w których mediacja będzie obligatoryjna przyjmuje się że w stosunku do danej liczby spraw znajdą zastosowanie przepisy o wynagrodzeniu mediatora w sprawach majątkowych. Jednocześnie</p>						

przyjmuje się, że dotychczasowa liczba spraw majątkowych prowadzonych przez mediatorów wynosiła ok. 1% ww. liczby tj. 738 sprawy

Wynagrodzenie mediatora za prowadzenie spraw majątkowych przy przyjęciu dotychczasowych stawek wynagrodzenia oraz przewidywanej zwiększonej liczbie spraw

$737\,247 \times 50 \text{ zł} = 36\,862\,350 \text{ zł}$ - zakładane wydatki wynikające z prowadzenia zwiększonej liczby spraw przy minimalnej stawce wynagrodzenia mediatora.

$737\,247 \times 3000 \text{ zł} = 2\,211\,741\,000 \text{ zł}$ - zakładane wydatki wynikające z prowadzenia zwiększonej liczby spraw przy maksymalnej stawce wynagrodzenia mediatora.

Wystąpienie prezentowanych wyżej skrajnych wartości dot. kosztów mediacji jest mało prawdopodobne toteż przyjęto wartość środkową ww. kwot, która wynosi **2 211 741 000 zł.**

Wynagrodzenie mediatora za prowadzenie spraw majątkowych przy przyjęciu znowelizowanych stawek wynagrodzenia oraz przewidywanej zwiększonej liczbie spraw

Wynagrodzenia mediatorów będą kształtować się następująco:

$738 \times 50 \text{ zł} = 36\,900 \text{ zł}$ – zakładane wydatki wynikające z prowadzenia dotychczasowej liczby spraw uwzględniające podniesienie minimalnej stawki wynagrodzenia mediatora.

$738 \times 3\,000 \text{ zł} = 2\,214\,000 \text{ zł}$ – zakładane wydatki wynikające z prowadzenia dotychczasowej liczby spraw uwzględniające podniesienie maksymalnej stawki wynagrodzenia mediatora.

$737\,247 \times 200 \text{ zł} = 147\,449\,400 \text{ zł}$ – zakładane wydatki wynikające z prowadzenia zwiększonej liczby spraw, uwzględniające minimalną stawkę wynagrodzenia mediatora na poziomie 200 zł

$737\,247 \times 5000 \text{ zł} = 3\,686\,235\,000 \text{ zł}$ – zakładane wydatki wynikające z prowadzenia zwiększonej liczby spraw, uwzględniające maksymalną stawkę wynagrodzenia mediatora na poziomie 5000 zł

Oczywistym jest, że wystąpienie prezentowanych wyżej skrajnych wartości dot. kosztów mediacji jest mało prawdopodobne toteż przyjęto wartość środkową ww. kwot, która wynosi **1 916 842 200 zł.**

W zakresie zmian dot. wysokości wynagrodzenia mediatora w sprawach o prawa majątkowe przewiduje się wzrost wydatków na poziomie

		<p>ok. 1 917 mln zł. W przeliczeniu na jednego mediatora kwota opłat za mediację wyniesie ok. 639 tys. zł rocznie</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <u>Wynagrodzenie mediatora za prowadzenie spotkania informacyjnego</u> Projekt umożliwia przeprowadzenie spotkania informacyjnego przez stałego mediatora. Spotkanie informacyjne może prowadzić również sędzia, referendarz sądowy, urzędnik sądowy, asystent sędziego. Jednocześnie został określony katalog spraw, w których spotkanie informacyjne staje się obligatoryjne. Wysokość wynagrodzenia mediatora za przeprowadzenie spotkania informacyjnego będzie uregulowana w drodze rozporządzenia. Skutki finansowe wynikające z danej zmiany zostaną przedstawione w ocenie skutków regulacji przedmiotowego rozporządzenia. ✓ Wprowadzenie obligatoryjnej klauzuli dotyczącej mediacji w sporach między przedsiębiorcami. ✓ Wprowadza się obowiązek zawarcia w umowie o pracę postanowienia, że w przypadku zaistnienia sporu dotyczącego zawartej umowy lub pozostającego w związku z nią, przed skierowaniem sprawy na drogę sądową, pracodawca i pracownik podejmą próbę rozwiązania sporu poprzez mediację przez mediatora, którego sposób wyboru zostanie określony w umowie o pracę. ✓ Wprowadza się obowiązek konsultacji zamiaru przeprowadzenia grupowego zwolnienia z zakładowymi organizacjami związkowymi działającymi u pracodawcy, przy udziale mediatora. Doprowadzi to do wzrostu liczby spraw, w których będą uczestniczyć mediatorzy i w konsekwencji doprowadzi do dodatkowego zwiększenia ich dochodów.
	rodzina, obywatele, gospodarstwa domowe, osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Możliwość rozwiązywania konfliktów z zakresu prawa pracy na wczesnym etapie i z pomocą profesjonalnie przygotowanego mediatora poprawi stosunki w zespołach, wpłynie pozytywnie na morale pracowników, zwiększy gotowość do pracy oraz poczucie odpowiedzialności za zespół i zmniejszy absencje pracowników. Poprawa atmosfery w pracy pozwoli na budowanie trwałych zespołów, ograniczenie zwolnień pracowniczych i konieczność wdrażania do pracy nowych pracowników. ✓ Wprowadzenie rozwiązania polegającego na równoczesnym skierowaniu stron do mediacji z zarządzeniem pierwszego posiedzenia wyznaczonego na rozprawę, co w zamyśle powinno zdecydowanie i istotnie przyspieszyć postępowanie sądowe, a także pozwolić na efektywne wykorzystanie czasu pomiędzy zarządzeniem o wyznaczeniu pierwszego posiedzenia wyznaczonego na rozprawę, a terminem rozprawy. ✓ Wejście ustawy w życie spowoduje zwiększenie wydatków stron postępowań sądowych. W związku z wzrostem kosztów postępowania przed sądem wynikającym ze zmian w obszarze mediacji może powstać potencjalna bariera finansowa dla obywateli. Wyższe koszty mogą skutkować ograniczeniem ogólnego wpływu spraw do sądów powszechnych.
Niemierzalne	rodzina, obywatele, gospodarstwa domowe, osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wprowadzane zmiany doprowadzą do wzrostu liczby przeprowadzanych mediacji przed skierowaniem sprawy do sądu, co pozwoli na zwiększenie dochodów mediatorów.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Umowa między przedsiębiorcami powinna zawierać postanowienie, że w przypadku zaistnienia pomiędzy nimi sporu dotyczącego zawartej umowy lub pozostającego w związku z nią, przed skierowaniem sprawy na drogę sądową, podejmą próbę rozwiązania sporu poprzez mediację.	

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

- tak
 nie
 nie dotyczy

- zmniejszenie liczby dokumentów
 zmniejszenie liczby procedur
 skrócenie czasu na załatwienie sprawy
 inne: ...

- zwiększenie liczby dokumentów
 zwiększenie liczby procedur
 wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
 inne: ...

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.

- tak
 nie
 nie dotyczy

Komentarz: Przedmiotowy projekt zakłada obowiązek dołączenia do pozwu dokumentu poświadczającego, że przed wszczęciem postępowania sądowego strony przystąpiły do mediacji, w której nie doszło do ugody, wystawione przez mediatora, który prowadził mediację w sprawach gospodarczych oraz w sprawach z zakresu prawa pracy.

W sprawach o zniesienie współwłasności, o dział spadku, o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami, w sprawach gospodarczych oraz w sprawach z zakresu prawa pracy, przed pierwszym posiedzeniem wyznaczonym na rozprawę, Przewodniczący wzywa strony do udziału w spotkaniu informacyjnym dotyczącym polubownych metod rozwiązywania sporów, w szczególności mediacji.

9. Wpływ na rynek pracy

- ✓ Zwiększenie stawek wynagrodzenia otrzymywanego przez mediatorów może wpłynąć pozytywnie na atrakcyjność zawodu mediatora. Należy wskazać, że wielkość oddziaływania będzie uzależniona od liczby spraw kierowanych do mediacji.
- ✓ Wprowadza się obowiązek zawarcia w umowie o pracę postanowienie, że w przypadku zaistnienia sporu dotyczącego zawartej umowy lub pozostającego w związku z nią, przed skierowaniem sprawy na drogę sądową, podejmą próbę rozwiązania sporu poprzez mediację.
- ✓ Dodatkowym obowiązkiem dla pracodawcy jest konsultowanie zamiaru przeprowadzenia grupowego zwolnienia z zakładowymi organizacjami związkowymi działającymi u pracodawcy, przy udziale mediatora.

10. Wpływ na pozostałe obszary

- środowisko naturalne
 sytuacja i rozwój regionalny
 inne: ...

- demografia
 mienie państwowe

- informatyzacja
 zdrowie

Omówienie wpływu

Brak wpływu.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Planuje się wejście w życie projektowanej ustawy ...

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Możliwa ewaluacja efektów projektu może nastąpić po upływie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy.

Proponowane mierniki:

- liczba spraw skierowanych do mediacji;
- wskaźnik mediacji - odsetek spraw skierowanych do mediacji w stosunku do wszystkich spraw wpływających do sądów, w których mediacja może być zastosowana;
- liczba skutecznych mediacji;
- wskaźnik skuteczności mediacji;
- liczba ugód zawartych w sprawach cywilnych;
- wskaźnik ugód w sprawach cywilnych w mediacjach podjętych;
- liczba spraw, w których przeprowadzono spotkanie informacyjne (art. 183⁸ § 4 kpc).
- liczba spraw skierowanych do sądu z zakresu prawa pracy oraz prawa gospodarczego;
- liczba skutecznych mediacji z zakresu prawa pracy oraz prawa gospodarczego;
- wskaźnik skuteczności mediacji z zakresu prawa pracy oraz prawa gospodarczego;

- liczba postępowań mediacyjnych dot. spraw majątkowych
- wielkość wydatków budżetu państwa na mediację w postępowaniach karnych
- wielkość wpływów finansowych mediatorów

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak.